

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ELŐFIZETÉS

KELTÉS:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VEDÉKENY:

Egy évre 25 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETMÉNYEK:

6-hatásos péntekkor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitóléc ára 40 fillér.

Arad, 1903.

FELTÖLTŐ SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, április 2.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Bizonytalanság.
A képviselőház ülése.
Bánffy báró a helyzetről.
A kereskedelmi- és iparkamara ülése.
Román röpírát a túlsók ellen.
Láng Lajos a küldöttségek ellen.
A sajnálapirgár büze.
A szintársulat új tagjai.
A miniszterelnök nem enged.
Az adakalehi őrség itthon.
Bankó Pista temetése.
Az új román zsinat.
Utolsó ebéd a szegény tanulóknak konyháján.
Tárcsa: A levél. Írta: Gorkij Maxim.
Gaznók: Asszonyosív. Írta: Szabó Ferenc.

Bizonytalanság.

(Politikai levél.)

Budapest, április 1.

Hétfő óta, hogy a kormány az újabb négyhónapos indennitásról szóló törvényjavaslatot benyújtotta, fölöttébb nehéz a politika jövőmondóinak helyzete. Megkapja-e a kormány az indennitást, vagy sem, belemegy-e az exlex-be, vagy sem, okoz ez a bonyodalom szakadást akár a függetlenségi párton, akár a szabadelvűek között: mind kinosan vajudó problémái a mai politikai helyzetnek.

Ezen problémák körül hoz érdekes, ha nem is mindenben valószínű kombinációkat a *Zeit* mai száma. A nevezett lap a magyar politikai helyzetről cikkezvén, a következőket írja:

A függetlenségi párt kedre hirdetett

pártértekezletét péntekre halasztotta. Meg akarják ugyanis kísérteni, hogy az ellenzék kebelében a divergáló nézeteket összeegyeztessék, hogy pénteken vita ne legyen és egyhangú határozatot lehessen hozni. A szélsőbali táborban e pillanatban az indennitás ellen van a hangulat. A függetlenségi párt egy része minden indennitást meg akar tagadni a kormánytól, hogy ezt ily módon az exlex-be hajtsa. „Ez a legerősebb fegyverünk és ezt nem engedjük ki a kezünkől,” így nyilatkoznak már ma a függetlenségi párt fiatalabbjai. Hogy tényleg az exlex áll-e majd elő, vagy pedig valami kiegyezés jön létre egy kéthónapos indennitásban, azt most nem lehet tudni és csak pénteken este, a függetlenségi párt értekezlete után lehet majd bizonyosat tudni az indennitás soráról.

Közben — írja tovább a bécsi lap — a *szabadelvűpártban is elkomorult a helyzet*. Ha negyvenöt órával ezelőtt a legbenfentesebb személyiségek azt hirdették is, hogy az exlex a legkisebb hatással sem lesz a többségre, ma már eltűnt az a bizalom és mondják, hogy a kormány néhány hiva már kijelentette, hogy a kabinetet nem támogathatja, ha az törvényes felhatalmazás nélkül akarja tovább kormányozni. Ehhez járul még *Apponyi* Albert gróf házelnök nyilvánvaló lehangoltsága, aki már hónapokkal ezelőtt le akart mondani állásáról és csak az irányadó tényezők sürgető kérésére állott el szándékától. De néhány napja intrika folyik Apponyi ellen;

még olyan lapok is, melyek a kormányval a legintimebb összeköttetésben állanak, leplezetten megtámadják Apponyit és olyan volt a benyomás, mintha Apponyi titkos és nyílt ellenségeinek egy nyilatkozatát akarta volna provokálni és ha ez esetben nem kapna teljes elégtételt, akkor leteszi tisztségét. Ha a miniszterium el is viselné ezt a csapást, mégis fenyeget az a veszély, hogy Apponyi hívei applombbal lépnek ki a pártból. Már most neveznek meg harminc olyan képviselőt, akik alig várják azt a pillanatot, hogy a kormánypártból kilépjenek.

Mindezek, jegyzi meg a *Zeit*, ugyan szállingózó hírek és kombinációk, de ezek komolyabb politikai körökben keringenek. Még ugyan valamelyes kompromisszummal a katasztrófát elkerülni, sőt, még ma is lehet remélni, hogy egy szerencsés véletlen a legutolsó eshetőséget megfogja akadályozni.

Ha azonban a szélsőbal meghiusítja az indennitást, előáll az exlex és ha ezt az *elnökségség*, ennek nyomában a többség szecessziója követi, akkor a következmények súlyosak és még most beláthatatlanok.

A mint látható, a bécsi lap is a sötétben botorkál kombinációival. A mi Apponyi Albert lemondásának hírével illeti, arról a magyar politikai körökben *mit se tudnak*. Egyebekben valószínűnek tartják, hogy a függetlenségi párt pénteki értekezlete után a kormány terveit illetőleg is tisztázódní fog a helyzet.

(?)

A levél.

Írta: Gorkij Maxim.

Egy ismerősöm beszélt a következő történetet:

Mikor Moszkvában tanultam, egy bukott leánnyal laktam együtt egy folyosón. Lengyel volt és Teréznek hívták. Padlásszobában laktam és szobám ajtaja az övével éppen szemben volt. Ha tudtam, hogy otthon van, nem igen szerettem kinyitni az ajtót. Néha azonban találkoztam vele a lépcsőn, vagy az udvarban és nem egyszer láttam részegen, fénylő szemmel, borzasan, visszataszítóan vigyorogva. Ilyenkor rendszeren megszólított.

— Jónapot kívánok, diák ur, hogy érzi magát? — és olyan tompa nevetést hallottam, hogy még jobban undorodtam tőle.

Egyszer egy napon — félig felöltözve bevertem ágyamon és azon törtem fejem, mily ürügygel mulaszthatnám el az előadást — hirtelen kinyitott az ajtó és ez az utálatos Teréz kiáltott be hozzám a küszöbről vastag hangján:

— Jó napot kívánok diák ur, — hogy érzi magát?

— Mi tetszik? — kérdeztem tőle. Ránéztem és valami zavart, kérő vonást láttam az arcán.

— Nézze uram... egy szivességre kérem... tegye meg, kérem!

Némán feküdtem és gondoltam magamban. — Gazember! Az erényem akarod megtámadni!

— Egy levelet kellene haza írnom... folytatta és szavai oly félénken, halkán és könnyörögve hangzottak.

— És én irjam meg önnek? ... No nem bánom! — Vigyen el az ördög! — gondoltam magamban.

Főlkelttem, az asztalhoz ültem és egy iv levélpapírost előkeresve, így szóltam:

— Jöjjön csak be — üljön oda és mondja, hogy mit írjak!

Félénken helyet foglalt a széken, melyet mutattam és olyan arccal nézett rám, mint egy bűnös.

— Kinek címezzem a levelet? — kérdeztem.

— Kapus Boleszlávnak, Svjencianyban, a varsói vonaton...

— Mit írjak? Nondja el...

— Kedves Bolekom! Édes szivem! Hűséges szerelmem! Orkődjék fölötted a Szűzanya! Aranyos szivem, mért nem írtál már oly régen a te tubicádnak, Teréznek, ki oly nagyon vágyódik utánad...

Hangos kacajban szerettem volna kitörni. Ez a „vágyódó galamb”, ki tizenkét láb magas volt, kinek hatalmas ökle volt és olyan fekete arca, mint egy kéményseprőnek, nagy mulatságomra szolgált.

— Hát ki ez a Bogdán? — kérdeztem és

nagy fáradságomba került visszatartanom a nevetést.

— Bolek, diák ur, nem Bogdán — válaszolta egészen sértődötten, hogy a neki oly drága nevet elferdítettem — Bolek, a vőlegényem neve.

— A vőlegénye?

— Hát természetesen! Csodálkozik rajta uram? Hát nem vagyok én fiatal leány? Mért ne lehetne vőlegényem?

— Persze, hogy lehet — válaszoltam. — Minden megtörténhet. Mióta a vőlegénye?

— Már majdnem hat év óta...

— Vagy úgy — gondoltam magamban.

Megirtuk hát a levelet, egy olyan kedves, érzéssel teljes levelet, hogy — mondhatom önnek — szerettem volna Bolek lenni, ha egy más leány ült volna előttem.

— Nagyon köszönöm, uram a szivességét — szólt Teréz a bucsuzásnál. — Talán megszolgálhatom valami módon?

— Nem, köszönöm szépen...

— Ha az urnak egyszer egy nadrágja, vagy inge lesz kijavítani való...

Ereztem, hogy elpirulok és kijelentettem, hogy szolgálataira nincs szükségem.

Ajánlotta magát és eltávozott.

Tizennégy nap múlt el. Este volt. Az ablaknál ültem és pipálva bámultam magam elé. Egyszerre az ajtó megnyikorgott sarkában — hála isten, csakhogy jön valaki!

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 1.

Zuhogó esőben gyűltek az egyetemi ifjak a parlament elé. A demonstráció így el is maradt. Csak az ifjak küldöttei, ötven egyetemi hallgató állott Apponyi elé az elnöki fogadóban, a hova pártkülömbőség nélkül számos képviselő gyűlt egybe.

Apponyi az ifjúságot törvénytisztelőre intette, ez volt a legérdekesebb passzusa beszédének.

Az ülés érdekes vitával indult meg. Feilitzsch Artur báró egy házszabálysérelmet jelentett be, a melyet Barta Odön indítványára a pénzügyi bizottság követett el.

Az ügy hosszabb vita után az elnök kezébe került.

A katonai vitát Putnoky Mór rövid beszéde után Bartha Miklós folytatta. Sokan hallgatták, de azért beszéde számos ismétlésben változott.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Cseh Ervin, Wiassics Gyula és Plósz Sándor miniszterek.

Elnök megnyitván az ülést, jelenti, hogy Rakovszky István és báró Feilitzsch Artur a napirend előtt felszólalnak.

Rakovszky István kijelenti, hogy tegnap Rosenberg Gyulának volt igazsága, mert ő tényleg már hét éve tagja a gazdasági bizottságnak. (Derűtség.) És nem két év óta, mint a szóló állította. (Derűtség.) De azért tévedett, mert a pénzügyi bizottságban van két éve.

(Házszabálysérelmem.)

Feilitzsch Artur báró előadja, hogy az állami fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatához a pénzügyi bizottság tárgyalása alkalmából indítványt nyújtott be írásbelileg és ezt az indítványt a bizottság Barta Odön indítványára brevi manu elvetette, illetve annak tárgyalását sem engedte meg, mert a szóló nem volt jelen. Ez jogfosztás és házszabálysérelmem, mert a 128 §. szerint minden képviselőnek jogában van írásban indítványt tenni. (Helyeslés jobbról.) Ezt a Háznak bejelenti és kéri az elnököt, hogy intézkedni sziveskedjék. (Élénk helyeslés jobbról.)

Elnök kijelenti, hogy a bizottság elnökét fel fogja kérni, hogy felvilágosítást nyújtson és ezután intézkedik. (Helyeslés.)

Rakovszky István arra az esetre, ha a bizottság abban a dologban, a melyre a Feilitzsch indítványa vonatkozott, már határozott, úgy —

szerinte — a bizottság határozatát is meg kell semmisíteni és e tekintetben is intézkedést kér.

Ratkay László kéri, hogy mikor intézkedik az elnök?

Elnök: A legsürgősebben.

Ratkay László lehetőleg mára kéri az intézkedést, mert a bizottság most állandóan tárgyal.

Barta Odön: Azt kifogásolja, hogy Feilitzsch expressz levelet küldött a bizottságnak. Ezt nem tartja helyesnek, mert Feilitzsch nem volt szabadságon.

Feilitzsch: De igen! (Zaj jobbról.)

Barta Odön: Feilitzschnek ott kellett volna lenni, minden indítványozó ezt kötelességének tarthatná. (Ellenmondás jobbról.)

— Hát ha beteg az illető?

Holló Lajos élénk helyeslés mellett Feilitzschnak ad igazat, mert teljesen mindegy, expressz, magánlevélben, vagy hordárral küldi-e el az illető képviselő az indítványt, azt tárgyalni kell.

Feilitzsch Artur báró személyes kérdésben kijelenti, hogy szabadságon van négy hétre és nem kérvényt, hanem indítványt küldött be. Egyébként megnyugvással veszi az elnök intézkedését. (Helyeslés.)

(A rágalmazás.)

Lengyel Zoltán személyes kérdésben szólal fel. Tegnapelőtti beszéde közben a miniszterelnök közbeszólt és ezt mondta: „Igy rágalmaznak az emberek!” kéri Széllt, hogy ha közbeszól, hangosan tegye ezt, hogy reflektálhasson az ember. Ő nem szokott személyeskedni és ezért kéri a miniszterelnöktől, hogy értelmezze szavait? Es végül kéri, hogy miután ő egy szavahihető nyilatkozat alapján mondta azt, hogy Fejérváry nem tartotta keresztülvihetőnek a parlamentben a katonai javaslatokat, míg Széll igen és miután tényleg a miniszterelnök felelős a javaslatokért, rágalmazott-e?

Széll Kálmán miniszterelnök: Ne csodálkozzék Lengyel, ha olyan megjegyzéseket hall, a minőket provokál. Lengyel meséssel állott elő és a többek között azt mondta Lengyel a szónoknak, hogy „tudta, hogy le fogja tagadni”. Nohát ez már mégis csak inzultus. (Zaj, tetszés jobbról.) Felteszi Lengyel róla azt, hogy hazudik. (Zaj jobbról.)

Lengyel: Félreértés. (Ellenmondás jobbról.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát az ilyen támadásokat visszautasítja és elutasítja magától. (Zajos helyeslés jobbról.) Mindenki úgy ismeri őt, hogy semmitsem utál jobban, mint a hazugságot. (Eljenzés jobbról.)

Lengyel Zoltán személyes kérdésben a jobb-
oldal ellenmondása között, hosszasan válaszol és azt mondja végül, hogy nyelvbottlás volt tőle a „letagadás” szó. (Gunyos ah! kiáltások jobbról.)

Dedovics György jegyző jelenti, hogy az elmaradt interpellációkon kívül Várady Károly és

Papp Zoltán újabb interpellációkat jegyzettek elő.

Elnök: Két órákor fognak előterjesztetni.

(A katonai javaslatok.)

Putnoki Mór: A magyar vezénnyelvet sürgeti. Neki nem kell közös jelvény, van nekünk magyar zászlók, magyar eimerünk. Cato minden beszédét azzal végezte, hogy Ceterum censeo stb.; ő azzal végzi, hogy minden közösséget meg kell szüntetni. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a közös hadügyminiszter fennhatósága alatt levő magyar katonai alapítványokat a magyar kormány fennhatósága alá helyezték.

Bartha Miklós: Történeti visszaillesztést vett a képviselőválasztásokra 1867. óta. Kéri, hogy a kiegyezés után megválasztott többség tiszta választás volt-e? Azt bizonyítja, hogy nem az volt. Az Eszau esete ismétlődött itt, a mikor a nemzet feladta jogait egy tál lencséért. Most legutóbb némiképp tiszta választás volt, csak a periferiákon nem tartották be a szabadság oltalmát. De a választás előtt nem tudták, hogy a katonai terheket emelni fogják. A többség keletkezését fejtegeti, élesen támadja a Tisza-lexet, amely exlex alatt akart kormányozni. Nem tartja szükségesnek az ujonlétszámemelését, mert imé Erdélyt sem tudja megvédeni a hadsereg a dákoromán izgatótól, illetve Románián sem vesz elégtételt, holott onnan Erdély meghódítására törekszenek. Ezért inkább a hadsereg leszállítását kívánja. (Tetszés.) Azt tartja, hogy a hadsereg a fejedelmek parádé játéka. (Zajos tetszés balról.)

Papp Zoltán: A fejedelmek félelme.

Bartha: De ha még szükség is volna ujonlétszámra, használják fel a katonaszabókat, inasokat, stb. Azt fejtegeti végül, hogy nincs pénzünk újabb terhekre. A kormány e javaslat után a civillistát is emelni akarja. Ez istentelen. (Tetszés balról.) A nemzet nem bírja el a terheket többé. És a többség mégis erőszakoságról beszél. A többség csak a szavazás jogát védi, a kisebbség pedig a nemzet jogát. (Tetszés.)

Szünetet kér.

Szünet után

Bartha Miklós határozati javaslatot nyújt be a magyar zászló, magyar vezénnyelv érdekében.

(Interpellációk.)

Reich Aladár dr. a közigazgatási bizottságok nyilvánossága ügyében interpellálta a miniszterelnököt.

Széll Kálmán kijelentette, hogy az arra vonatkozó rendeletet rektifikálni fogja.

Több interpellációt, rövid házszabályvita után szombatra halasztották.

— Jó estét kívánok! Kegyed bizonyára nagyon el van foglalva?

Teréz — hm . . .

— Elfoglalva? Nem, nem vagyok . . . miért?

— Szerettem volna kérni, hogy írjon még egy levelet . . .

— Ugy — megint Boleknek?

— Nem, most az egyszer Bolektól . . .

— Mi-i?

— Oh én számár asszony! Rosszul fejeztem ki magam, uram, bocsásson meg! . . . Most nem én akarok írni, egy barátnőmnek szeretnék iratni . . . azaz nem is a barátnőmnek, hanem egy ismerősömnek . . . Nem tud írni és menyasszonya van, úgy hívják, mint engem, Teréznek . . . Ugy-e lesz szives és ír egy levelet annak a Teréznek?

Ránéztem; nagy zavarban volt, keze reszketett és tekintete nyugtalanul révedezett ide-oda. Azt hittem, kitaláltam a szándékát.

— Mondok valamit magának Teréz, — szoltam hozzá. — Sem Bolek, sem Teréz nincs is a világon, ezt maga az újjából szopta. És ami engem illet, hagyjon engem békében, nem kell nekem a maga ismeretsége . . .

Nagyon megijedt, mikor így ráfordultam és olyan furcsán vonta félre a száját, mintha mondani akart volna valamit és nem tudta volna kimondani.

— De diák ur — szolt meg — és hirtelen egy elutasító kézmozdulattal, megfordult és

kiment. Nagyon kellemetlenül éreztem magam. Hallottam, amint szobája ajtaját nagy zajjal becsapta — bizonyosan nagyon haragudott reám.

Egy pillanatig gondolkodtam, és elhatároztam, hogy átmegek hozzá — visszahívom és mindent megírok, amit akar — gondoltam magamban.

Beléptem a szobájába és láttam, hogy az asztalnál ül és könyökre támaszkodva kezébe hajtotta a fejét.

— Hallja csak . . . szoltam zavartan.

Fölugrott és felém jött villámzó szemmel. Vállamra tette nagy kezét és suttogni kezdett . . . vagy jobban mondva vastag hangján dörögte:

— Nos, micsoda nagy dolog történt? Mi? Bolek nincs is a világon, de mégis . . . És más Teréz nincs . . . De mit törődik ön vele? Hát olyan nehezen esik önnek azt a néhány sort megírni? Oh maga . . . Még hozzá egy ilyen csinos, szőke legény! Sem Bolek nem létezik, sem Teréz — és csak én magam vagyok. Nos, mit árt ez végtérre is önnek?

— Bocsásson meg — válaszoltam egy kis csodálkozva ezen a fogadtatáson. — Mit jelentsen az? Bolek nincs is a világon!

— Persze, hogy nincs! De mit árt az?

— És Teréz — az sincs?

— Teréz sincs — csak én.

— Rábámultam és igyekeztem megérteni, hogy kettőnk közül kinek ment el az esze. Az-

tán ismét az asztalhoz sietett, kotorászott egy ideig az asztalfiókban és aztán visszajött.

— Hát ha olyan nagy fáradságába került önnek a Bolek levelének a megírása, vegye vissza a levelét. Majd találok más valakit, aki ír majd Boleknek egy levelet.

Egy teleirt papirlapot nyújtott felém. Az én levelem volt, melyet Boleknek írtam.

— Hallja csak, Teréz — szoltam hozzá — mit jelent mindez? Miért írjon magának másvalaki, hiszen el sem küldte a levelet, amelyet írtam.

— A Boleknek szóló levelet? Hiszen nem létezik az a Bolek!

A dolog mind rejtélyesebb lett előttem. Bolondá akar tartani? Legjobb lesz, ha futni hagyom és megyek a dolgomra. De nem kellett tovább is sötétségben maradnom.

— Bolek nem létezik — jó! Ha nincs, nincs — szolt szomorú hangon. — Én azonban akarom, hogy legyen. Nem vagyok én olyan ember, mint bárki más? Persze én — én nem tudom . . . De hát kinek van belőle kára, ha írok neki!

— Bocsásson meg — kinek?

— Jóságos Istenkém, hát Boleknek!

— Hisz az nincs is a világon?

— Jézus Mária, hát mit árt az? Nincs Bolek, jó — és mégis van. Hiszen írok neki . . . hát nem olyan ez, mintha valóban élne! És Teréz — az meg magam vagyok és ő válaszol nekem, és én megint írok neki . . .

TÁVIRATOK.

Az angol királyné Kopenhágában.

Kopenhága, ápr. 1. Az angol királyné ma este ideérkezett. Megérkezésekor Keresztély király, az özvegy cárné és a királyi család többi tagjai fogadták.

A macedón reformok.

Róma, ápr. 1. Stefáni-ügynökség jelenti Konstantinápolyból mai kelettel: Malaspina olasz nagykövet az utolsó napokban hosszasan tárgyalt a nagyvezérrel, a mely alkalommal a macedóniai reformok gyors végrehajtásának szükségességét hangoztatta, hogy a mohamedán albánok izgatásai és a redif-katonák tulajdonságai ne akadályozzák a béke munkáját.

Bánffy báró a helyzetről.

(Nincs kibontakozás.)

Arad, április 1.

Bánffy Dezső báró, kinek miniszterelnök korában magának is volt ex-lexben része, a mai politikai helyzetről s a kibontakozás lehetőségéről egy hírlapíró előtt így nyilatkozott:

Ki kell jelentenem, hogy nem látom a kibontakozás útját. A jelenlegi tarthatatlan állapot konzekvenciája a négy év előtti, a parlamentarizmus elveivel homlokegyenest ellenkező rendezésnek mondott ténykedésnek, a melyből a kibontakozás lehetlensége azért következik, mert a ki azt akkor csinálta, más megoldást, más elveken alapuló megoldást, mint az akkori nem fogadhat el, és maga a helyzet ma már úgy van alakulva, hogy azok a pártok, vagy azok a tényezők, akik ma a rendezésben közreműködhetnének, maguk is kötve vannak részben akkori, részben mostani elfoglalt álláspontjuk és kijelentéseik által.

Ha jogosult és indokolt volt és lehetett a néppárttal ezen kérdésben szövetkezett függetlenségi pártnak határozott állást foglalni a kormányval szemben a katonai javaslatokra vonatkozólag, annak természetes következménye, hogy minden eszközt fel kell használni arra, hogy azok a javaslatok törvénynyé ne váljanak, a miből — bármennyire helyesnek tartom én ma is az obstrukcióra vonatkozóan négy éve táplált felfogásomat — természetesen következik, hogy az obstrukciót — ha a javaslatok ellen elfoglalt álláspontjuk komolyságát kétségbe vonatni nem akarják, nem csak a katonai javaslatokkal szemben, hanem minden más egyébbel szemben is kell, hogy fentartsák és első-

Csak most lett világos előttem a dolog. Es valami fájdalmas, kínos, megszegyenítő érzés vett rajtam erőt; ugyanazon a folyosón, három lépéssnyire tőlem él egy ember, kinek senkije sincs a világon, ki szeretettel, örömmel, barátsággal közelítene feléje — és ennek az embernek az az ötlete támadt, hogy egy barátot — eszel ki magának!

— Nézze csak, maga megírta nekem ezt a levelet Bolek számára és én felolvastattam magamnak valakivel és ha olvassák, elhallgatom, és azt hiszem, hogy valóban él ez a Bolek. Es aztán arra kértem önt, hogy írjon egy levelet, melyet Bolek küld Teréznek — azaz tulajdonképpen nekem. Es hogyha egy ilyen levelet irnának és felolvassának nekem, szentül meg lennék róla győződve, hogy él ez a Bolek. Es sokkal könnyebben viselném elez életet...

Most már értettem, nagyon különös egy história... Ez időtől kezdve rendszeren két levelet írtam egy héten, egyet Terézről Boleknek, a másikat Bolektól Teréznek. Különösen Bolek leveleit szívesen fogalmaztam. Ha felolvastam őket figyelmesen hallgattam és zokogott — nagyon furcsán zokogott vastag, mély hangján. Viszontszolgálatul, hogy a képzeletbeli Bolek leveleiben könyvekre fakasztottam, megfoltozta a lyukas harisnyáimat és ingeimet...

Mintegy három hónap múlva valami csekélység miatt bezárták Terézt, azóta valószínűleg egészen elzúllott.

sorban mint a kormányt leginkább feszélyezőt, a legközelebről tárgyalandó, ma előterjesztett a négy hónapra szóló indemnitással szemben is. Ha ebből bármennyit engednek, nem csak akciójuk komoly voltát teszik kétségessé a közvélemény előtt, de a függetlenségi választóknak a pártba vetett bizalmát is teljesen megingatnák s maguk választóikkal szemben teljesen lehetlenné tennék. Következésképpen csak akkor járnak el, ha első májusra az ex-lex állapotot teremtik meg, még pedig nemcsak egy-két napra terjedőleg, hanem az indemnitásra vonatkozó vitát hosszabban kitoivva, azt az állapotot idézik elé, melyet aztán a volt disszidens urak és a volt nemzeti pártiak nem fogadhatnak el, azt az ex-lex állapotot, melyet Hódossy Imre akkori nemzeti párti képviselő 1899. január 4-én a képviselőházban pártja nevében következőleg jelentett ki megengedhetlenné:

„Magyarországon rendeletekkel kormányozni nem lehet A kormány, úgy látszik, azt akarja, mutatói, hogy vannak körülmények, amikor rendeletekkel lehet kormányozni. Mindez hiu kísérlet. 1790/91: XIX. t. c. szerint önkéntes adózás is tilos. A törvényt megkerülhetik azzal, hogy nem ekzeiválnak. Országgyűlésileg meg nem szavazott adókat törvényeink értelmében csak egyetlen egy esetben, háboru esetén lehet szedni.

Ez bizonyítja, hogy más esetben nem szabad adót szedni. Az önkéntes adózásról intézkedik az 1509 iki törvény, mely infamiával sújtja az önkéntes adózókat. A kormány, a mit most tesz, az a legsarkalatosabb törvényeinkbe ütközik.

Az önkényuralom útjára tért a kormány.

Alkotmányos felelős miniszter csak addig marad a helyén, míg a törvényhozás megadja a felhatalmazást. Ha törvénytelenül kormányoz, csak azt bizonyítja, hogy az alkotmánynál időbbre becsüli a miniszteri széket.

Ebből aztán következik, hogy az ellenzék obstrukciójával szemben, mely az ex-lex állapotot kell, hogy létrehozza, a másik oldalon elveszti a kormány és ha van egy párt tagjaiban elvek mellett megbízhatóság és szavahihetőség: úgy el kell vesztenie azt a támogatást, melyet a kormánypárt egységes támogatása mellett remélnie lehetett volna, mely nélkül pedig nehéz időkbén kormánynak megállnia nem lehet, mert hiszen a multak példái igazolják, hogy kormányváltások Magyarországon majdnem mindig csak akkor jöttek létre és obstrukciók sikerre csak akkor vezettek, midőn a kormányt támogató többségben az egység megingott vagy abból kiválások történtek.

Egyfelől van tehát azon körülmény, hogy a függetlenségi párt az obstrukciót egyáltalában fel nem adhatja és ha öngyilkosságot elkövetelni nem akar, az ex-lex-et létrehozni kell, másfelől pedig van az, hogy a volt disszidens urak és a volt nemzeti pártiak az ex-lexbe való bemenetelt nem támogathatják. Mindebből aztán az következik, hogy a kormány a Scylla és Charybdis közti áthajózhatatlan helyzetből kibontakozni nem tud.

Még nehezebbé teszi a helyzetet az, hogy az általános általános közvélemény mondhatni pártkülömbőség nélkül a katonai javaslatok ellen foglal állást s magában a szabadelvű pártban levő képviselők azon kényszerhelyzet elé kezdenek állítani, hogy szavazás esetén választók kívánságára a javaslatok ellen keltevény szavazniok, esetleg a kormánypártból való kilépés kényszerhelyzetébe jutnak. Ezt még tetézi legujabban észlelt azon körülmény, hogy kormánypárti programmal ujonnan fellépő képviselőjöltek, midőn a kormányelnök párthiveinek jelentik ki magukat, ugyanakkor határozottan kijelentik azt is, hogy sem a katonai javaslatokat, sem a civillist. felemelésére vonatkozó törvényjavaslatot megszavazni nem fogják.

Igy az ellenzék mindenáron kényszerítve lévén a harc folytatására, a jelenlegi kormánypárt egységes támogatása pedig semmikép sem lévén biztosítva: megint csak azt kell mondanom, a mi szorosán véve a feltett kérdésre vonatkozó egyetlen feleletem, hogy a kibontakozás útját egyáltalában nem látom. Annnyival kevésbé látom, mert az előzmények után kizártnak tartom lehetőséget annak, hogy a kormány a katonai kérdés kben szenvedett eddigi vereségei után, még újabb engedményeket tehessen.

A kereskedelmi- és iparkamara ülése.

(Az arad szeged-nagyvárad telefont. — Kéményseprő szabályrendelet. — Ingerlés-e a „legolcsóbb bevásárlási hely?” — A karlsbadi porcellán. — Allami zálogházak a vidéken.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara szerdán teljes ülést tartott Kristyóry János elnökelete alatt, aki az ülés elején egy csomó bejelentést tett. Nevezetesen beszámolt az arad-szeged-nagyvárad telefont kiépítésére vonatkozólag indított mozgalom eredményéről, melyhez képest ezt a vonalt 1904 ben kiépítik s akkor Gyula, Csaba és Orosháza beleesnek az interurbán forgalomba. Jelentette, hogy a kamara zár számadásait jóváhagyta a miniszter, aki a kamara területéről egy iparosifju részére hatszáz koronás utazási ösztöndíjat engedélyezett és a pesti magyar kereskedelmi bank alapítványából egyenkint 1350 korona stipendiumra hirdetett pályázatot egy iparos és egy kereskedő ifju részére. Jelentést tett elnök a szabó- és cipészszabászati tanfolyamok rendezéséről, a Hirschl Zsigmond és neje által alapított márciusi ösztöndíj odaiteléséről stb. Jelentette végül, hogy a kamara évi jelentése elkészült és felfog terjesztetni kinyomatás végett a kereskedelmi miniszterhez.

Az érdemleges ügyek során tudomásul vétetett a kereskedelemügyi miniszter leirata a gyoroki házipar fejlesztésének ügyében. A miniszter kijelenti, hogy sulyt helyez a kamara közreműködésére és megküldi az ez ügyben megállapított munkatervet, hogy a kamara érvényesíthesse befolyását.

A nemzetközi vasuti egyezményt tárgyalta ezután a kamara, több kívánságot jelölve meg, melyeknek megvalósítását az egyezmény küszöbön álló revíziója alkalmával a forgalom könnyítése érdekében szükségesnek tartja.

Az aradmegyei kéményseprő-szabályrendelet ügyében a kamara újból a már évek során át ismételt elfoglalt álláspontjára helyezkedett: nem járulhat hozzá, hogy 24 kéményseprési kerület legyen a megyében és a seprési díjak mérsékelte, méltányos felemelését szükségesnek tartja. Még egy kéményseprési ügy volt a napirenden: a mezőberényi, ahol a teljes ülés Kollár J. mezőberényi ügyvéd felebbezésének elutasítása és a kéményseprési kerület fenntartása érdekében határozott.

Szarvas község piaci helypénzdijszabályzatát csak lényeges redukciónnal hagyta jóvá a gyűlés, mely határozottan állást foglalt az ellen, hogy Battonyán a két napig tartó országos vásárok határidejét három napra terjeszték ki. Ebben az ügyben egymással ellentétes kérvényt adtak be, de a teljes ülés elutasította a kérelmet s így a két napos vásár marad érvényben.

Egy jövedéki kihágás ügyének elbírálása után több iparkihágási ügyben adott véleményt a teljes ülés. Az aranyművesek országos egyesülete feljelentett két aradi ékszerészt, mert ezek azt hirdették, hogy üzletük Arad legolcsóbb bevásárlási helye, s hogy zálogcédulákat vesznek készpénzen. A kamara kimondta, hogy ezekben a hirdetésekben nincsen a gyors eladásra ingerlő eljárás és azok közlöi nem büntethetők. Egy másik kihágási ügyben, ahol egy boltos karlsbadi porcellánt hirdetett, pedig csak schönfeldi festett portékája volt, a közös bizottság megállapította a hamis jelzés által elkövetett kihágást.

Egy békési kereskedő ügyében is fennforogni látta a kamara az iparkihágás tényét.

És a kereskedő kocsiszámra vitte hetenkint Dobozra a portékát, a látszat kedvéért berendezett fióközletéből pedig, mely egy szatóc volt, soha se adott el semmit. A törvény ilyen megkerülése ellen állást foglalt a kamara.

A pozsonyi feliratokra rossz idő járt. Pozsony városnak a cukorkontingens elleni feliratát éppen úgy elvetendőnek véleményezte a teljes ülés, mint Pozsony vármegyének a vásárnapi munkaszünet kiterjesztését célzó s a gyakorlati élettel nem számoló feliratát.

Feliratokat határozott el a kamara az egyéni illetéknyilvántartás ellen; a vidéken állami zálogházi fiókok létesítése érdekében; az adókövetési célokra követelt ipartestületi kimutatások ellen, a szesz hordók hitelesítésének mellőzése érdekében; az ingyenes vámhitelezés fenntartása mellett; a nyolc és négyforintos aranyérmeknek a forgalomból kivonása érdekében és a felső kereskedelmi iskolák tanulójának egyéves önkéntesi joga érdekében.

Több kisebb jelentőségű ügy volt még a napirenden, melyek elintézése után az ülés véget ért.

Jelen voltak a teljes ülésen Kristyóry János elnök, Eles Armin és Reinhardt Gyula al-elnökök, Bing Vilmos, Dományi József, Funkelstein József, Gebhart István, Kohn S. N., Schwarz Simon, Singer Gyula, Tedeschi Viktor, Wallfisch Armin, Glück Károly, Müller József, Rozmanith Albert, Steigervald Alajos, Weisz Sándor beltagok, Achim János (B. Csaba), Czibulás Sándor, Kohn Fülöp (Battonya) kültagok, Abrai Lajos, Martens Cézár (Mazóhegyes) levelező-tagok, Marschall Lajos dr. és Edvi-Ilés László titkárok.

Román röpirat a túlzók ellen.

(A passzivitás ellen. — A románok magatartása 1848-ban és ma. — Kossuth, mint a nemzetiségek jöltevője — A román sajtó magatartása. — A románok és a függetlenségi párt)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

Feltűnést keltő politikai röpirat jelent meg ma Karánsebesen, a románokról oly híres városban. Szerzője, a ki „Cap de leu” (Oroszlánfő) álnéven szerepel: Bozgan Floris karánsebesi román nemzetiségű ügyvéd, kinek politikai szereplését magyar és román részről is következetesen félreértik s kiről keveset szolt még a magyar sajtó, míg a román lapok mint „veszedelmes, áruló magyarbarátot” valósággal bojkottálják. E röpirat már a harmadik, melyet Bozgan kiadott; mindhárom románnyelvű s mindegyiknek az volt a célja, hogy a román nemzetiségi politikát új irányba terelje.

Igen, s ez hangsúlyozandó: a nemzetiségi politika az, melynek megváltoztatása céljából szerző évtizedek óta küzd. Bozgan tehát korántsem igyekszik oly színben feltűnni, mint a ki tagadja a nemzetiségi kérdés vagy a hazai románság egyes kívánalmainak jogosultságát. Nem tart számot arra, hogy „szívvel és lélekkel magyar” embernek tartsa a közvélemény. Nemzetiségétől sem fordult el, sőt jó román, a ki fajához szívesen ragaszkodik, annak ősi voltát lépten-nyomon hangoztatja s magyarországi szerepéért készséggel, sikra száll, csak hogy azt az irányt, melyet jelenleg követ a románság, nem tartja célravezetőnek, sőt állítja, hogy az veszedelmes a románokra nézve.

Szerinte a nemzetiségi politikát lehetetlenné teszi az, hogy a románság Ausztriával tart. Szerzőnek teljes igaza van, midőn a túlzó román politikát feketesárgának tartja s röpiratában érdekesen bizonyítja, hogy ez az irány jogokat, szabadságot sohasem szül, hanem ellenkezőleg szolgátságot teremt. Ha a románság e földön

boldogulni akar, úgy első sorban kötelessége minden erejével odahatni, hogy Magyarország teljesen független legyen. Végzetes tévedés tehát a románok részéről az, hogy a magyar államiság ellen foglalnak állást, hogy összbirodalom eszméjével kacérkodnak s hogy Magyarországon legjobban a haza függetlenségét célzó Kossuth-kultuszt gyűlölik. Bozgan szerint a románoknak még akkor is a függetlenségi pártban volna a helyök, ha a magyarok is elhagynák azt a pártot. Most Magyarország nem független, nem önálló s mint ilyen, a nemzetiségeknek jogokat nem adhat még a legjobb akarat mellett sem saját érdekeinek veszélyeztetése nélkül. Másrészt Ausztria, melyet a túlzó románok oly szívesen helyeznek fölének s melynek inkább hódolnak, mint nekünk, soha sem részesitené jogokban a nemzetiségeket s ennél nagyobb befolyása van Ausztriának Magyarországra, annál több okuk van a románoknak helyzetükről panaszkodni.

Ezek után természetesen, hogy a románok 1848-iki magatartását a szerző élesen elítéli. Bozgan ezt nemcsak röpiratban nyilvánítja, Karánsebesen minden évben megjelenik a március 15-iki társasvacsorán, melyen románok is meg szoktak jelenni s román nyelven tartott beszédekben a legélesebben itéli azokat, kik 1848-ban a románokat a magyarság ellen lázították és vezették, hogy Kossuth Lajos és az ország függetlensége ellen harcoljanak Ausztria segítségére. „Oly égbekiáltó bűn ez — mondja Bozgan minden beszédében s e röpiratában is — melyhez hasonlót a világtörténelem nem mutat. Es ezt a bűnt első sorban önmaguk ellen követték el.”

Az apák iránt mélyen érzett kegyelet miatt fájó szívvel mondja ezt a szerző. De kénytelennek érzi magát kimondani, mert az 1848-iki események tévesztik meg ma is a románságot, ez adja politikájoknak azt a hamis, Ausztriához szító irányt, mely miatt a románok nem értik meg s nem is töltik be hivatásukat e földön. Magatartásuk kárára van az egyetemes hazának, de nekik is. Bozgan kérve kéri testvéreit, hagyjanak fel a Saguna-féle federalisztikus, tarthatatlan politikával s lépjenek oda, hová a történelem intő szava és a logika törvényei parancsolják: a függetlenségi párt. E pártnak rendíthetetlen híve maga a szerző is. A szabadelvű pártot nem ajánlja. „Ha odaállunk — szol a röpirat erre vonatkozó része — akkor mi két urnak szolgálunk: a magyarnak is, az osztráknak is. Egyik fiunkból német katona lesz az osztráknak, a másikkól honvéd a magyarnak. Az adót is kétfelé fizetjük, ide is, oda is. Ott németül kell tudnunk, hogy boldoguljunk, itt magyarul. Ha már vért és pénzt áldozunk: áldozzuk legalább ezért a hazáért, mely a mienk is, mely ápol s eltakar, — s ekkor két urnak helyett csak egy legyen.”

Kossuthot, mint a jobbagyság fölzsabadítóját áradozó szavakkal magasztalta, mert művével a románok sorsán lendített a legtöbbet. Saguna tehát, mint a szerző írja, törbe vitte a románokat Ausztriának, midőn a 48-iki alkotmány ellen harcba állította. A szabadságharc keletkezéséről így ír: „... A nemzeti előjogok s a jobbagyság eltörlése következtében, megszűntek a válaszfalak nemes és paraszt között, bekövetkezett az általános testvériesülés örömmámora... mert hisz ama törvények által a hazában mindenki nyert s elégedetlen fia e honnak nem volt. De éppen ez a testvériesülés okozta, hogy a Burgban megrémültek. Mert attól tartottak, hogy az Istennek is tetsző eme lelkesedést Kossuth arra használja fel, hogy Magyarországot Ausztriától elszakítsa s teljesen szabaddá tegye. Ezt megakadályozandó, lépett érintkezésbe a kamarilla a nemzetiségek-

kel. Itt, a népek testvériesülésében fekszik a forradalom kulcsa.”

A röpirat címe: „Journalistica noastră, Saguna, Kossuth, dualizmul, partidul Kossuthist, loc romanilor independisti de Cap de leu.” Kapható Vrasda Jenónél Karánsebesen, ára egy korona.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Lohengrin, opera. (Páros bérlet)
Péntek: Bob herceg, operetta. (Páradan bérlet.)
Szombat: Balkirályné, vígjáték; Hoffmann meséi, opera; Dalárda hangverseny.

Kikapós férjek.

— Színesz a kritikus darabjáról. —

— Halló!

— Itt Sarkadi! Hja, igen? A kritikát? Ha én ezt tudom, szerkesztő ur, nincs olyan kincs, amiért erre vállalkoztam volna, komolyan mondom. Megírni? Azt nem lehet Edes Szerkesztő Uram, majd csak így a telefonon. Azt hittem, hogy széjjel morzsolom az Önök Carolusát, hogy az én hatalmas humorommal, az én szellemes ironiámmal, lenyűgözöm ezt az embert. De kérem, ma egész nap, — tanum rá több ismerősöm — hogy Carolus le nem ment a nyakamról, hol cigarettal traktált, hol sörre hitt — egyszóval ott kellemetlenkedett nekem a déli korzón és édes szavakkal megejteni remélt.

— Halló! — Igen, igen. Igaza van, rettenetesen sikerült egy gyerek ez a Carolus. Megírja a „Kikapós férjeket” holott fogalma sincs, hogy tulajdonképpen mi is egy kikapós férj. Ő, aki maga a megtestesült szoliditás, bizonyoság rá, hogy a Kúryvacsorán az aranyos Kláritól bizonyítványt kért és kapott, mi nélkül nem is mert volna hazamenni. A mintát honnan is vehette volna. Hát vannak egyáltalában Aradon kikapós férjek?

— Hogy milyen a darab? En nem analízálom, úgy mint Carolus szokta mások darabjával tenni. En nem keresem a dramaturgiai szabályokat és nem is kutatom a bohózat gerincét, husát, vérét, azt a drámaíró hentesekre bízom. En csak azt nézem, hogy mulattató e a darab, vagy sem. Már pedig felségesen mulattató, különösen, mikor Moravcsék van a színen, már pedig ez az alak fölséges. Amint ez beszél és cselekszik, hát ez a humor orgiája. Hogy mit csinált belőle Sarkadi — — —

— Halló! — Hogy a darabról beszéljek? Kérem már a próbákön mi színészek mulattunk rajta felségesen. Még Gazdy Aranka is mulatott, pedig nála igazán csak Monna Vanna-nál kezdődik a szerep...

B. Szabó szinte kurjongatott a próbán, mintha nem is közönséges dalárdista, hanem Wagner énekes volna. Marházi például kétszer felírták és vagy ötször rendreutasították, oly jó kedve kerekedett tőle.

— Halló! — Igen. A darab bevált. Mit tesz mondani? — Hát mit csináljak? Szívesebben rántottam volna le, de ha mégis jó bohózat.

— Az előadás? — Hát az egyszerűen mintaszerű volt. Polgár Sándor olyan karmestert esínált Csizből, hogy Sperber láttá benne mindenki. Mikor a színre lépett már kacagott a közönség, felvonásról-felvonásra erősebben. B. Szabó és Fűredi kontráztak neki, őket látni és hallani — s a siker teljes. A három kikapós férj közül csak Csikyt és Marházi emlitem fel, mint olyanokat — kik kalandjaikkal alaposan megnevettettek mindenkit, különösen Marházi találta magát bele.

— Halló! — Sarkadi? Hiszen ott volt a színházban — látta őt — ezt már itélje meg Ön.

— Nem értem! — Hja, a külső siker, ezt a három kijátszott menyecske Gazdy, Gösz és Pajor Agnes tették tökéletessé. Igen — Ternyei, Gózon — a két szerelmes színész, akik a színpadon kívül is a legveszedelmesebb konkurrensaim, azokról nem akarok jót írni — ez legyen boszsum.

A bonyodalmat, mely igazán kitűnően sikerül, a darabban — *Follinusné* és *Szilassy* idézi elő az 6 játéknak köszönhető, hogy annyira kidomborodott a bonyodalmak komikuma. *Kertész* Kata, *Berei* Ilona, *Gergely* Giza három helyre szobalány szerepében ügyeskedett, *Németh* János kedvesen gorombáskodott, — *Abay* Gyula és *Kiss* József kiegészítették a főnti *finom vegyest*. Egyszerű színesek, rendező, karmester, ügyelő, díszlet, kellékek, mind remekül hatottak közre, hogy az est sikerüljön.

Halló! — Hogy *Carolussal* mi van? A kikapós férjek asztaltársasága, koszorúval tüntette ki, ki is hívták a függöny elé, s ott fölöttébb ügyetlenül hajlongott.

A mint látja *Carolus* nem a körmöm közé, hanem ölelő karjaim közé került. Hát tehetek én róla, hogy ez az imposztor sem a cigarettáival, sem a sörével, hanem az 6 humorával lefegyverzett. Ő azt írta, hogy ha sikere lesz a darabnak, az a színészek érdeme lesz — nohát *ezt aláírom*.

Hanem több kritikára nem vállalkozik az ön *Sarkadija*.

* **Náday Ferenc jubileuma.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A magyar színészet egyik kiváló alakja: *Náday* Ferenc, a Nemzeti színház tagja ülte meg ma színészi pályájának negyven éves jubileumát, melyről tudósítónk a következőket sűrűnzi: *A nők barátja* nak főszerepében lépett fel ez alkalommal a művész, kit pályatársai és a közönség meleg ünneplésben részesítettek. Az előadás előtt a színpadon lelket emelő, szép ünnepség folyt le. *Prielle* Kornélia és gróf *Festetics* Andorné karján jelent meg a jubiláns, kit először *Bezerédy* Viktor miniszteri tanácsos üdvözölt a belügyminiszter nevében, s okmányt adott át neki, *Szell* Kálmán levelét, mely a *Nemzeti Színház örökös* tagjává történt kinevezetéséről szól. — Ezután *Somló* Sándor a Nemzeti Színház, *Mader* Rezső az Opera igazgatója intézett hozzá beszédet; utánuk *Várady* Sándor az Opera személynéje nevében. *Szilágyi* Vilmos, *Ráthonyi* Ákos a Magyar Színház, *Stoll* Károly a Népszínház, *Feld* Zsigmond a Városligeti szinkör, *Mihályfi* Károly a Nemzeti Színház tagjai részről üdvözölték. *Náday* könnyező meghatottsággal válaszolt, megköszönte a belügyminiszter képviselőjének az örökös taggá történt kinevezését, *Somló* Sándornak pedig az ünneplés rendezését. Ezután kezdetét vette az előadás, mely alatt a közönség részesítette lelkes ová előkban az érdekes művészt.

* **Ujdonság a színházban.** Legközelebb színre kerül *Hevesi* József és *Hetényi* Béla *Négy év szak* című idillje, mely a budapesti Nemzeti Színházban szép sikert ért. A darab négy részből áll, ezek: Tavasz, Nyár, Ősz és Tél. Az ujdonságban a társulat elsőrendű tagjai majdnem teljes számban részt vesznek. Az igazgató, ki sok gondot fordít az ujdonság színrehozatalára, több új díszletet csináltat hozzá.

* **Sarkadi Ünneplése.** *Sarkadi* Aladár tíz éves színészkedési évfordulója alkalmából ma este a *Kikapós férjek* előadásán szívélyes ünneplés központja volt. Tisztelőinek nagy száma koszorúkkal és ajándékokkal halmozta el és a hozzá intézett számos üdvözlő levél annak a kiváságnak adott kifejezést, hogy művészetével még soká őrvenedesse meg híres publikumát. *Sarkadi* a darabról szóló kritikájában szerényen hallgat magáról és azért e helyen kell kiegészítenünk bírálatát avval, hogy valószínűs kabinet alakítás volt *Moravcsékje*, melyre mindenkor büszke lehet.

* **Zichy Géza az aradi dalegyesülethez.** Gróf *Zichy* Gézát, kinek a *Szerenád* című gyönyörű szerzeménye az *Aradi Dalegylet* szombati hangversenyén előadásra kerül, meghívta az egyület, hogy jelenlétével fényt kölcsönözzön a hang-

versenynek. Gróf *Zichy* Géza, most egy meleg-hangu levélben fejezte ki sajnálatát, hogy ez alkalommal nem jöhet Aradra, miután *Karlsbadot*, a hol most időzik, egészségi okokból nem hagyhatja el. Kikötésbe helyezte azonban, hogy jövőre meglátogatja az együletet és egyben legjobb sikert kíván a hangversenyhez. Miután a *jegyek* dolgában több oldalról intéztek kérdést a dalegylet vezetőségéhez, ez uton adjuk tudtára a t. érdeklődő közönségnek, hogy a *jegyek eladását* f. hó 3 án, *pénteken* kezdi meg a színházi pénztár. A bérlők helyei *szombat* délig tartatnak fel. A hangversenyre a *rendes hely-árak* érvényesek.

* **Vigjátéki reprizok.** Két kedves vigjáték kerül legközelebb az aradi színházban előadásra: egyik a *Kis mama*, a másik a *Gyurkovics leányok*. Mind a kettőre nagy ambícióval készül a személyzet.

* **A Zenélő Magyarország idei X. évfolyam** 7-ik füzeté jelent ma meg s a következő érdekes és divatos zeneműajdonságokat hozza előfizetőinek: I. *Heidelberg* A. „Ganyó dal”. II. *Heidelberg* A. „Ityóka-pityóka” magyar dalokat a „Hit” népszínműből. III. *Fucik* Gyula op. 112. „Drachsel” indulót. IV. *Szentirmay* Elemér „A fess Kóbi” kuplét. V. *Tschaikowsky* Péter „A hóvirág”, az „Evszakok” ciklusból „Április”. A legkedveltebb zongora zeneműajdonságokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zeneműajdonságokat, a mi az év leforgása alatt megjelenik, havonta kétszer, mindenkör 12 oldal tartalmán kapják. Előfizethetni a most meginduló X. évfolyam II. évfolyamára, valamint az előző évnegyedekre is 6 füzetre 3 koronával a „Zenélő Magyarország”, *Klöckner* Ede zeneműkiadóhivatalában Budapesten, VIII., *József körút* 22—24, a honnan érdeklődőknek mutatónyfüzetet ingyen küldenek, s honnan minden nyomtatásban megjelent zenemű a legjobban megrendelhető.

Láng Lajos a küldöttségek ellen.

(A vasut és a katonai javaslatok.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, április 1.

A kereskedelmi miniszternek egy nagy fel-tűnést keltő, bizalmas rendelete került ma nyilvánosságra. Ebben a miniszter meg akarja nehezíteni, hogy a katonai javaslatok ellen tiltakozó küldöttségek az eddigiekhez hasonló tömegekben és arányokban mehessenek a fővárosba. A rendelet egyenesen azt kívánja, hogy a mikor ily küldöttség a fővárosba készül, azt az utazást megelőzően *tizenhárom nappal bejelentés*ék.

A nevezetes bizalmas rendelet szövege az alábbiak szerint:

11879. eln. sz.

1903.

Bizalmas.

Valamennyi üzletvezetőséghez.

Több helyről panasz emeltetett, hogy az utasok torlódása miatt az egyes állomásokon nagy késés keletkezik, sőt többször a csatlakozás is lehetetlenné tétetik. Ennek okát abban találom, hogy az ugynevezett küldöttségek minden előleges jelentkezés nélkül indulnak utazásra s megessik, hogy a kisebb állomásokon a kocsihány nem pótolható, az utasok a kocsik erkélyén összezsúfolódnak, sőt, tilalom ellenére, a fékezőhöz vezető lépcsőkön és a külső lépcsőkön állanak.

Utasítom az üzletvezetőséget, hogy az állomásokról csak annyi utast indítson, ahány számára hely van. A küldöttségek utazását illetőleg az üzletszabályzat 113-ik szakaszát módosítom akként, hogy nagyobb tömegek szállí-

tása az utazást megelőzőleg legalább két héttel előre bejelentendő.

Budapest, 1903. április 1.

A miniszter helyett
Wickenburg, s. k.
államtitkár.

A mint fővárosi tudósítónk táviratozza, a kereskedelmi miniszter rendeletét még szabad-
elvű párti körökben is *helytelennek* tartják. Kétségtelen az, hogy a küldöttségek a forgalomban valami szörnyű zavart nem okoztak; s ha a tömeges utazás rendkívüli állapotot teremtene, ahhoz nem az utasoknak, hanem a vasutnak, mint a közönség szolgálatában álló intézménynek kell alkalmazkodni. A vasutat nem szabad politikai célokra felhasználni. A rendelet oly elhamarkodott lépés volt, amellyel csak *új fegyvert* adtak az obstruáló ellenzék kezébe.

A szintársulat új tagjai.

(Virágvasárnapi szerződötések.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, április 1.

Virágvasárnap, a színházak ujesztendője az aradi szintársulat kebelében, változásokat idéz elő. A változások csupán néhány tagra terjednek ki. A magánszereplők közül kevesen hagyják itt Aradot, s ezzel szemben az új tagok száma sem sok. Hasonlóképen nem sokat változik a kar sem.

A színházi iroda most adta ki a virágvasárnap utáni társulat még nem egészen teljes névsorát, mely szerint új magánszereplők: *Könyves* Jenő fiatal hős, lírai szerelmes, rendező; *Somlay* Artur szerelmes színész, bonvivont; *Arday* Ida, hős, fiatal drámai anya; ezenkívül tárgyalások folynak egy *naivával* s október 1-től szerződötnek még egy *énekesnőt* is. A távozókkal egybeállítva az új tagokat, a következő képet nyerjük:

Ternyei Lajos — *Könyves* Jenő.
Marházi Miklós — *Somlay* Artur.
Szabó Irma — (tárgyalás alatt.)
Parlagi Kornélia (október 1-től új tag.)
Daróczy Ilka } *Arday* Ida.
(Lukács Juliska }
állandó vendég)
Tukoray Lóránt —

A felújított társulat különben a következő: Igazgató főrendező *Zilahy* Gyula, titkár *Békés* Gyula, rendezők *Polgár* Sándor, *Könyves* Jenő, *Csiky* László, karnagy *Orbán* Árpád, karnagy *Graspeinhier* Antal, zenekarigazgató *Mülhaus* János, sugó *Borsodi* József, gazda és könyvtáros *Győre* Alajos, pénztáros *Gonda* László és ügyelő *Hetesi* Márton.

Magánszereplő nők: *F. Csizgaházi* Etel drámai anya, *Gazdi* Aranka fiatal hős, drámai szende, *Almássy* Lóla vigjátéki szubrett, *Sz. Karácsonyi* Mariska népszínmű énekesnő, *J. Pajor* Agnes operett és vigjátéki komika, *Rózsa* Lili operett szubrett, *B. Répasi* Gusztó opera és operett énekesnő, *Szilassy* Juliska naiva, *Arday* Ida hős és fiatal drámai anya, *Zilahy* S. Vilma opera és operett énekesnő, folyamatban vannak a tárgyalások egy drámai naivával, egy énekesnő október 1-től lesz tagja a társulatnak.

Magánszereplő férfiak: *Bejczy* György opera és operett tenor, *Békassy* Gyula opera, operett és népszínmű-bariton, *Békés* Gyula jellemszínész, *Csiky* László drámai hős, *Füredi* József operett és vigjátéki komikus buffó, *Győre* Alajos kedélyes apa, *Juhász* Sándor opera és operett bariton, *Könyves* Jenő fiatal hős, lírai szerelmes és jellemszínész, *Németh* János drámai apa, *Polgár* Sándor jellemkomikus, opera és operett buffó, *B. Szabó* József operett és vigjátéki bonvivant és baritonista, *Sarkadi* Aladár operett és vigjátéki naturburs, komikus, *Somlay* Artur szerelmesszínész és bonvivant, *Zilahy* Gyula naturburs komikus.

Női kar: *Bérczi* Mari, *Bogár* Anna, *Berei* Ilona, *Berei* Jolán, *Csepregi* Irma, *Csiszár* Rózsa, *Dobozi* Jozefin, *Gergely* Giza, *Hajnal* Ilona, *Kertész* Kata, *Ligeti* Böske, *Tájkerti* Ida, *Mihályovits* Hajnal.

Férfikar: Abai Gyula, Fodor Jenő, Hetényi Imre, Keleti Márton, Kiss József, Pápai József, Palotai Gyula, Réthy István, Szabó László, Szabó Sándor, Tóth Lajos, Ungvári Vilmos, Kiss Albert.

Műszaki személyzet: Dismester Ködbaum Károly 10 díszítovel, kellekes K. Csomafáy M. 8 segéddel, főruhatáros Horváth Ferenc 2 segéddel, fodrász Gruber István, zsinórmester Gólemety János, fővilágosító Klei Lajos 1 segéddel, portás Perge László, továbbá 4 ruhatári kezelő, 10 jegyszedő, 8 helymutogató, 1 szereposztó, 2 szolgál.

A szalmaanyaggyár büze.

(Indítvány a közgyűléshez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

Lukácsy Lajos ügyvéd, a ki több ízben indított akciót az aradi szalmaanyaggyárból időnként kiáradó, kellemetlen büz megszüntetése érdekében, most erre nézve újra javaslattal lép a közgyűlés elé. Az indítvány, a melyet a jövő heti közgyűlés fog tárgyalni, így hangzik:

1. Határozza el a törvényhatóság, esetelvé a szalma-anyag gyár által terjesztett büz káros voltát, hogy fölír, úgy a bel, mint a kereskedelmi miniszterekhez, a már hat hónap óta vajudó szakértők véleményének azonnali közlése iránt.

2. Tekintettel arra, hogy a szalma-anyag gyár által terjesztett egészségtelen és ártalmas büz csak azon idő óta érezhető Aradon, a mióta a szalmaanyaggyár igazgatósága, a már egyszer használt szoda-lugot újból főzött, mert ezáltal napi 20—30 kor. hasznát ér el; határozza el a t. közgyűlés, miszerint utasítsa a főkapitányt, mint első fokú iparhatóságot, a ki e szoda-lug kétszeres használatára az engedélyt megadta, hogy tekintettel az ezáltal előidézett káros büzökre, a melyek a várost elárasztják, közegészség érdekében, ezen engedélyt a szoda-lug újból, illetve kétszeri használatát a szalma-anyag gyártól vonja meg és tiltsa be.

3. Miután én úgy vagyok informálva, hogy a büz egyik lészke azon körülmény is, hogy a kazánok heteken át nem tisztítottak alaposan a szalma anyag gyárban, míg ha azok minden héten tisztítottának, a büz sokkal kisebb mértékben fejlődne ki, utasítsa a közgyűlés a főkapitányt, miszerint bírság terhe mellett rendelje el és ellenőriztesse, hogy a szalma-anyag gyár kazánjai minden héten alaposan tisztítottanak ki.

A szalma-anyaggyár büze ügyében Frank egészségügyi felügyelő és Gerster műszaki tanácsos tavaly októberben jártak Aradon, s véleményüket a legrövidebb időre ígérték. Azóta hat hónap telt el, s Aradon mit se tudnak erről a szakvéleményről.

Az adakalehi őrség itthon.

(Hozatérő aradi katonák.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

A katonai élet regényességei közül való az adakalehi őrség. Az ide kirendelt katonák egy esztendő folyamán sok érdekességet látnak, regényes életet élnek, de azért nagyon örülnek, mikor ismét itthon vannak, megerősítvén a közmondást, hogy legjobb itthon.

Adakaleh szigetének, a megszállott török területnek őrizete a tomesvári hadtest feladata, melynek ezredel évről-évre felváltva küldenek oda őrséget.

Legutóbb az aradi 88-ik gyalogezredre került a sor, mely Eitel Károly főhadnagy parancsnoksága alatt küldött ki egy hadi létszám szakaszt Adakalehba.

Az esztendő lejárván, a katonák most érkeztek haza, s a délutáni tomesvári vonat hozta őket Aradra. Egy év óta távol voltak Aradtól, melynek utcáit boldogan mérte végig az ütemes lépésben haladó kis csapat.

Sok mindenfélét láttak, tapasztaltak az év alatt, s a dolguk is más volt, mint a katonáké rendszerint. A katonai szolgálaton kívül a rendőri teendőket is végezték s fináncok is voltak. Sok bajuk akadt a csempészekkel, bár ezeknek az utóbbi időben megcsappant a vállalkozási kedvük. Egyáltalában megszűnt ott az élet mostanában, s a törökökkel jó lábon vannak a katonák.

SPORT.

+ Az aradi kerékpárklub holnap, csütörtökön este 9 órakor, a Japán kávéházban tartja rendes évi közgyűlését, amelyre az összes tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

+ Az aradhegyvidéki turista-egyesület választmánya csütörtökön, e hó 2-án d. u. 6 órakor a Vass szálló helyiségében rendes ülést tart, melyre a tagokat ez uton is tisztelettel hívja meg az elnökség.

A miniszterelnök nem enged.

(Az ellenzék visszautasított ajánlata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 1.

A képviselőház pénzügyi bizottságának ma nem kevésbé érdekes ülése volt, mint a tegnapi. Az indemnitási javaslatot tárgyalták Barta Odön ajánlatot tett a miniszterelnöknek, hogy a négy hónapos indemnitást megszavazzák, ha ezt a miniszterelnök nem a katonai javaslatok keresztülvitelére akarja felhasználni. Széll Kálmán azonban kijelentette, hogy feltétlenül szükségesnek tartja a katonai javaslatok elfogadását. A miniszterelnök ezen nyilatkozata véget vet azoknak a reményeknek, hogy a katonai javaslatokat vissza fogják vonni.

A pénzügyi bizottság üléséről a következő távirati tudósítást vesszük:

A pénzügyi bizottság ma folytatta az új indemnitási javaslat tárgyalását. Elsőnek

Barta Odön szólalt fel, aki ajánlatot tett a kormányának. A mai helyzet, ugymond, különbözik attól, amely 1899 ben főállott. Ennek a küzdelemnek volt személyes éle s az csak személyváltozással volt megoldható, a miről most nincsen szó. A véderő-törvényeket aequivalens nélkül az ellenzék nem fogadhatja el. Ajánlja a miniszterelnöknek, hogy ne szuggeráltassa magának önkényre hajló, vérmes temperamentumok által a többség uralmának védelmét. Arra nem felelt a kormány, hogy mire akarja használni a négy hónapos halasztás. Kijelenti: ha a kormány a négy hónapot nem a katonai törvényjavaslatok keresztülvitelére akarja fordítani, az ellenzék, esetleg megszavazza az indemnitást.

Szederkényi Nándor és Berzeviczy Albert beszéde után

Széll Kálmán miniszterelnök felelt Barta Odön kérdéseire. A pénzügyi bizottság hosszadalmasan tárgyalt a költségvetést, azzal az indokolással, hogy a katonai javaslatokat ugyanis sokáig tárgyalták. Az indemnitást hat hétig tárgyalták. A kormány kényszer helyzetben volt, a mikor a katonai javaslatoknak előnyt adott. Arra a feltévérsre nem volt jogosult a kormány, hogy a javaslat az ellenzék részéről ily heves ellenállással fog találkozni, mert a delegációból ugyanis ismerték a javaslatokat. Szóba hozták a kibontakozás kérdését. Erre nézve kijelenti, hogy feltétlenül szükségesnek tartja a katonai javaslatok megszavazását, mert nem akarja dekretálni a hadsereg inferioritását. Csak az az út van: a javaslatokat törvényerőre emelni. A felelősség az obstrukcióért az ellenzékéket illeti. Kijelenti, hogy az állam igen kel-

lemellen helyzetben van. A fontos kérdések egész sora elintézetlen. Itt van a borvám. Fölmondtuk az olaszoknak a szerződést, s most a sürgető olasz kormányának nem tudunk válaszolni. Hát dicsőséges állapot ez? Az ellenzék az ország érdekei ellen dolgozik. Bármennyire is állítják, hogy jogos az ellenállás a katonai javaslatok ellen, azt már semmivel se igazolhatja a kisebbség, ha az indemnitást is megobstruálja és a törvénytelen állapotot előidézi. A mi házszabályaink a lehető legliberálisabbak egész Európában. Szólok sohase nyult ezekhez, de ez a házszabályok liberalizmusa kötelező az ellenzékre, hogy ne éljen velük vissza.

Barabás Béla a miniszterelnök nyilatkozatára nézve kijelenti, hogy megmarad álláspontja mellett akkor is, ha az erőszakos és nagy veszedelmeket okoz, mert minden elhárítható a katonai javaslatok visszavonása által.

Ezután a bizottság többsége az indemnitási javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta. A részletes tárgyalás során Kossuth Ferenc magáévá tette Barta Odön álláspontját.

TANÜGY.

(—) Uj iskola Székudvaron. A székudvari új állami elemi iskola felépítésére az aradi államépítészeti hivatalban április hó 27-én délelőtt versenytárgyalás lesz. Az iskola épület a 17,969 korona költségen épül a költségelölírányzat szerint.

Dankó Pista temetése.

(A szegedi földön.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 1.

A legnépszerűbb magyar népdalköltő temetése ma történt meg Szegeden. A Dankó Pista holttestét hozó vonat reggel érkezett meg a fővárosból Szegedre, ahol a koporsót a palánki temetőben helyezték sirba.

A budapesti temetés tegnap folyt le. A fővárosi cigányzenekarok két nap óta csak a Dankó Pista magyar nótáit játszák. A szegedi nótafa utolsó kívánsága szerint temetésére a cigány zenekarok ezt a két dalát játszották: „Busan szól a kecskeméti öreg templom nagy harangja“ és „Eltörött a hegedüm, nem akar szólani...“ Koporsója előtt a legöregebb budapesti cigányzenész, Dienes Pista vitte fekete párnán a megtépett huru hegedüt és az eltörött vonót.

Délután 4 órakor szentelték be a halottas háznál Dankó Pista holttestét. A temetésen a családtagokon kívül megjelentek dr. Barabás Béla, Rákosi Viktor országgyűlési képviselők, Herczeg Ferenc, Pósa Lajos, a Népszínház tagjai Porcsolt Kálmán igazgató vezetése alatt és a többi budapesti színházak és a magyar művész, író és a színész-világ számos előkelő tagja.

A temetési szertartás után Herczeg Ferenc tartott a halott fölött megható bucsuztató beszédet, megemlékezővén Dankóról, mint kiváló magyar zeneköltőről és igazi magyar hegedűsről, aki eltalálta az igazi utat a magyar szívhöz. A bucsuztató beszéd után gyászokocsira tették a holttestet és megindult a halottas menet az alaguton és Lánchidon keresztül a nyugati pályaudvar felé. A menet élén haladt a mintegy hatvan tagból álló cigányzenekar, amely Dankó legszebb dalait játszotta.

Szegeden ma ment végbe a temetés. A dalkirály holttestét ma reggel emelték ki a vasuti kocsiból. Ezernyi ember szorongott a pályaudvaron, akik kalapot emelve köszöntötték a halottat. Pálffy polgármester Szeged városa nevében fejezte ki részvétét az elhunyt család

jának, majd a halottkísérőket: *Pósa* Lajost, *Lipsey* Adámot és *Tömörkény* Istvánt üdvözölte és velük a temetés részleteiről beszélgetett.

A ravatalt a városházán állították fel s onnan temették ma délután 3 órakor. A temetésre haza érkeztek *Lázár* és *Polczner* képviselők is. A temetőben *Tömörkény* István szegedi hírlapíró mondott gyönyörű gyászbeszédet s azután a koporsót leeresztették a sírba.

Az új román zsinat.

(Új képviselők, kimaradtak.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, április 1.

Vasárnap ülnek össze az aradi román szent-szék területén lévő esperességek székhelyein a zsinati képviselő-választások eredményét megállapító bizottságok. A *scrutinium*, amelyet a választás elnöke tart meg az egyes egyházköz-ségek bizalmi férfijaival, fogja megállapítani, hogy a következő három esztendőn át kik fog-nak ülni az egyházmegye zsinatában.

Amint előre látható, a zsinat meglehetősen változásokkal fog újra összeülni. Hiányozni fog belőle annak több tagja, akik éveken át vezető emberei voltak a zsinatnak. Így *Beles* János kir. közjegyző, aki föl se lépett és — amint hírlik — *Oncu* Miklós dr., aki Gyulán és *Trutia* Péter, aki Halmágyon maradt kisebbségben. Amennyiben *Oncu* dr. csakugyan kimaradna, a Mangra-pártiak közül valaki előreláthatóan *le fog mondani*, hogy helyet adjon neki.

Új tagja lesz a zsinatnak *Szombati* György dr., a jószáshelyi kerület országgyűlési képviselője, akit a halmágyi esperesség választott meg, *Vidu* Mihályval egyetemben. *Trutia* Péter és Szerb Gerő szentszéki előadó kisebbségben maradtak.

Belép a zsinatba dr. *Mocsonyi* Sándor, a passzív nemzetiségi politika vezetője. *Mocsonyi* a legutóbbi időkben a karánsebesi egyházmegye zsinatában vett részt, s most újra az aradi egyházmegye területén, *Birkisen* vállalt zsinati mandátumot. Kivüle *Birkisen* dr. *Dobrin* lugosi ügyvédet választották meg. E kerületben kibukott *Tomics* Virgil, a Mangra-párt egy embere.

Gyulán *Popovits* békésmegyei tiszviselő és *Rozviny* Pál aradi mérnök többségét kombinálják a beérkezett jelentésekből.

Nagyszentmiklóson, a mint megirtuk, *Oprean* Nesztor dr. odaváló és *Mezin* Valér temesvári ügyvédet választották meg. Itt föllépett *Szucsu* Szilviusz, a miniszterelnökség nemzetiségi ügyosztályának román tolmácsa, de kisebbségben maradt.

Temesvárott *Rotariu* Pált és *Ungursan* Ema-nuel választották meg. Az első a Hamsea, az utóbbi Mangra-párt hive.

A végleges eredményt csak a vasárnapi *scrutinium* állapítja meg. Miután gyakran meg-esik, hogy formahiba, vagy más ok miatt egész sereg szavazatot semmisítenek meg, a *scruti-nium* után még megváltozhat a választások fő-nebb közölt eredménye.

HIREK.

Utolsó ebéd

a szegény tanulók konyháján.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, április 1.

Kedves, megható aktus folyt le ma a fa-lak között, a hol az Aradváros előkelő hölgyei évenként pár száz szegénysorsu és árva gyer-meket táplálnak a téli időszakban, a *szegény-tanulókat segítő egyesület* konyháján. Az egyesü-let, a mely ez évben is teljesítette kegyes szép munkáját: feruházta a rongyos didergő árva-

kat; négy hónap óta pedig állandóan izes me-leg ételt nyujtanak az éhező, küzdve tanuló iskolásoknak. *Özv. Hauser* Károlyné ezredesné vezetésével Arad intelligens hölgyei csaknem kivétel nélkül részt vettek ebben a tevékeny-ségbe.

Ma délben utoljára gyűjtötték egybe a szegény árvákat ebédre, a Templom-utcai fiu-iskola pincehelyiségeibe és ez alkalommal őszinte érdeklődéssel nézték végig a jöltevők is az ő kis árváik ebédjét. A hála és szeretet sugara ragyogott az ártatlan kicsinyek szemé-ből s legtöbb könnyezve vette az utolsó fa-latot kezébe.

Kovács Vince, az egyesület titkára vezette le a gyermekeket, kiknek imája után *Lőcs* Rezsőné és *Haberéger* Györgyhé urnók osztot-ták az izes ételt, a paprikást. Ebéd végeztével egy okos arcu kis fiu állott *Hauser* ezredesné elé, s őszinte meleg hangon mondott köszönet-et azon sok jótéteményért, a melyben őket részesítették.

Utána *Kovács* Vince mondott szép beszéd-ben köszönetet *Hauser* ezredesnének s az egye-sület buzgó női választmányának. A gyerme-keknek pedig lelkőkre kötötte, hogy igyekez-zenek magukat erre a sok jótéteményre érde-messé tenni. Avval hálálják meg e nemeslelkű emberek fáradozását, ha a társadalom hasznos tagjai lesznek.

Az ebéd végeztével minden gyermek ka-pott egy darab süteményt és narancsot. Ezt ifj. *Lőcs* Rezsőné és *Steiner* Ferencné adomá-nyozták.

Az ebéden jelen voltak: *Hauser* ezredesné, *Csernovics* Diodorné, *Halmay* Andorné, *Habe-réger* Györgyné, *Herzig* kapitányné, *Heinrich* Sándorné, *Hermann* Gyuláné, *Hegedüs* Lászlóné, *Jakabffy* Dezsőné, *Laczay* Endréné, *Lőcs* Rezsőné, *Lühe* kapitányné, *özv. Rónay* Já-nosné, *Sármezey* Endréné, *Szalay* Antalné, *Szuciu* Jánosné, *Tagányi* Istvánné, *Tisch* Mórné, *Dániel* Gábris, *Dániel* Kamilla, *Lőcs* Mariska, *Reicher* Márta, *Szalay* Ilonka, továbbá *Dálnoki* Nagy Lajos, *Csernovics* Diodor, *Lőcs* Rezső, *Kovács* Vince, *Kővér* Béla, *Haberéger* György, *Robitsek* Ágoston dr., *Varjassy* Lajos, *Schröder* Béla.

— *Papp* I. János püspök megerősítése. A mint jeleztük, a hivatalos lap mai száma közli a *Papp* I. János aradi román püspök megerő-sítésére vonatkozó legfelsőbb királyi kéziratot. A megerősítés így szól:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Papp* I. Já-nos görög keleti román archimandritá-nak az aradi görög keleti román egy-házmegei zsinat által az aradi görög keleti román egyházmegye püspökévé történt megválasztását ezennel megerő-sítem.

Kelt *Bécsben*, 1903. évi március hó 27-én.

Ferencz József s. k.,

Wlassics Gyula s. k.

Az új püspök valószínűleg e hét végén, vagy a jövő hét elején fogja a király kezébe az esküt letenni.

— *Aradmegye közgyűlése.* *Aradmegye* tör-vényhatósági közgyűlését *Dálnoki Nagy* Lajos dr. alispán április hó 22-ére hívta egybe. Ezen a közgyűlésen fogják betölteni a *Jank* János lemondásával megüresedett *ternovai* főszolga-bírói állást.

— *A battonyai küldöttség Budapestén.* A vasárnap tartott népgyűlés határozatából kül-döttség megy *Battonyáról* Budapestre, hogy csatlakozzék ama küldöttségekhez, melyek már eddig is tiltakoztak a *katonai javaslatok* ellen. *A battonyalak* pénteken reggel mennek a fő-

városba, *Vertán* Etele, a battonyai függetlenségi és 48-as párt elnökének vezetése alatt. A kül-döttséget *Justh* Gyula országgyűlési képviselő vezetői *Apponyi* Albert házelnök elé, kikez *Ver-tán* intéz beszédet.

— *A balkáni forrongások.* *Belgrádból* táviratozzák, hogy ott fölöttebb aggasztó hírek terjedtek el az *O-Szerbiában* tapasztalható forrongásokról. Ha a török kor-mány a legnagyobb energiával nem in-tézkedik és ha a hatalmak nem lépnek közbe, *O-Szerbiában* már a legközelebbi időkre *nagy mérszárlások várhatók.* Első sor-ban az összes európai konzulok legyilkol-ását tervezik az összeesküvők. A hely-zet azért nagyon válságos, mert a török csapatokban nagybárá *albánok* szolgál-nak, a kik nem szívesen mennek roko-naik ellen. *Vucsicsába* tegnap ezer albán betört, a keresztény lakosokat bántalmaz-ták, a lakásokat és üzleteket kifosztották. *Isztib* közelében *Korbinzi* falut a török csapatok megtámadták s *az egész lakossá-got fölkoncolták.* *Mitrovici* távirat szerint a török csapatok benyomulásakor az orosz konzul megsebesült.

— *Egy aradi kereskedő ünneplése.* Az aradi kereskedővilágnak egy közbecsülésben álló, népszerű emberét: *Magyari* Ferencet szép ová-cióban részesítették kartársai, abból az alka-lomból, hogy szűk családi körben *harmincadi* évfordulóját ünnepelte annak, hogy cégét meg-alapította. Ma délben fölkereste az *Aradi Ke-reskedők Köre* küldöttsége, amelynek vezetője *Tedeschi* Viktor lelkes szavakban üdvözölte *Ma-gyari* Ferencet, mint a magyar kereskedelem-nek puritán, szeretetben álló emberét, akinek pályája serkentő lehet mindenkire, aki vele egy pályán: a kereskedői pályán van. Ezzel átadta neki a kör üdvözlő levelét. *Magyari* Ferenc megindultan válaszolt. Jól esik lelkének ez a nem várt megtiszteltetés, amelyben kartársai, barátai részesítik, s annyival inkább örül, hogy az üdvözlés oly férfiu ajkáról eredt, aki fárad-hatlan munkása a kereskedelem érdekeinek. A küldöttség tagjait ezután az ünnepelt családja szeretetreméltó módon megvendégelte, miköz-ben még több üdvözlés és köszöntő illetve az ünnepeltet és családtagjait.

— *Nerimán kán távozása.* *Bécsből* távira-tozzák: *Nerimán* kán, a bécsi perzsa nagykö-vet, akit különféle rendjelszerzésekben való közreműködése s legutóbb szerelmi ügyei révén is sokat emlegettek, legközelebb megválík állásától.

— *Arad földadójának leszállítása.* *Steiner* Jakab törvényhatósági bizottsági tag, a város gazdasági széke utján érdekes indítvánnyal lép az április 8-án tartandó közgyűlés elé. Azt ja-vasolja, hogy a város közönsége írjon fel a kor-mányhatósághoz s kérje meg, hogy a földadót *Arad* területén *szállítsa le.* *Steiner* Jakab avval indokolja indítványát, hogy az aradi gazdák sa-lyos községi terheket viselnek s érzékenyen terheli őket a szárazéri költség is, minélfogva *Aradon* *nem fizeti ki magát a gazdálkodás.* Nem volna érdektelen számítást csinálni ezek után arról, hogy vajjon melyik foglalkozási ágat nyomja több teher *Aradon*: a földgazdaságot-e, vagy a kereskedelmet és ipart.

— *A rendőrség botránnyai a főváros közgyű-lésén.* A főváros mai közgyűlésén dr. *Vársonyi* Vilmos a napirend előtt indítványt tett a leg-utóbbi rendőrségi brutalitások ügyében. Azt in-dítványozta: a főváros írjon föl a belügyminisz-terhez, hogy a rendőrségi brutalitások pártatlan megvizsgálása érdekében küldjenek ki *kormány-biztost*, mert a rendőrséget ebben az ügyben a nyomozás végrehajtására nem tartja illetékes-

nek; kérjék föl a kormányt arra, hogy az oldalfegyver használatára nézve, a mai törvényes intézkedésen felül még rendeleti uton is tanítsák ki a rendőrséget, nehogy jövőben ilyen indokolatlanul törjenek a polgárok testi épsége ellen. Az indítvány heves jeleneteket idézett elő, de a közgyűlés többsége annak ellene nyilatkozott. Vázsonyi indítványát a névszerinti szavazás után 106 szóval ötven ellen elvetették.

— **Parlamenti affér.** Budapesti tudósítónk írja: Szaczelléry György országos képviselő a Máz tegnapi ülésén, midőn Pichler beszéde közben hivatkozott arra, hogy a javaslatok ellen az országból sorra jönnek a küldöttségek, melyeket Apponyi fogad; így kiáltott közbe:

— Elég baj!

A szélsőbal haragosan tombolt a közbeszólásra, s Papp Zoltán átkiáltotta a jobboldalra:

— Ez hazaárulás!

Az ülés végén azután Szaczelléry felállt és kijelentette, hogy az *Elég baj* közbeszólást ő tette, úgy értelmezvén: Elég baj, hogy Apponyinak elnöki nagy elfoglaltsága mellett még küldöttségeket is kell fogadnia. E közbeszólásnak ma folytatása volt, a mennyiben Szaczelléry megbízta Münnich Aurél és Kristóffy József képviselőket, kérjenek felvilágosítást Papp Zoltántól, hogy tegnapi közbeszólását reá vonatkoztatja-e? Papp Zoltán kijelentette Szaczelléry megbízottjainak, hogy Szaczellérynek a tegnapi ülés végén tett kijelentései után közbeszólását immár nem vonatkoztatja Szaczelléryre. Ezzel az affér elintéztetett.

— **Budapesti diákok a zágrábiak ellen.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az egyetemi ifjuság ma este az egyetem kupola-termében ülést tartott, amelyen tiltakoztak a horvát egyetemi ifjak hazaellenes merényletei ellen. A gyűlésen Lakatos Miklós, volt országgyűlési képviselő is részt vett. Idakéri Győző beszédére határozati javaslatot fogadtak el, amelyben felhívják a kormányt, hogy a legerélyesebb módon torolja meg a zágrábi diákok Magyarországi állami jelvényei ellen intézett nyomorult pizkolódását.

— **Pályázat a déznai körorvosi állásra.** Bolyos József borossebesi főszolgabíró pályázatot hirdet a déznai körorvosi állásra. A körorvos fizetése a körhez tartozó szövetkezett községektől évi 1200 korona, a déznai házmunkások társulásától évi 300 korona, beteglátogatásokért nappal 40 fillér, éjjel 80 fillér. A jelenlegi körorvosnak ezenkívül volt a restyiretai vashámor munkásainak gyógykezeléséért 640 korona, az alkalmazottak után 120 korona, mint vasuti orvos 800 korona és a borossebesi betegsegélyző pénztártól 220 korona fizetést élvezett. A választást április hó 18-án délelőtt 10 órakor tartják meg a déznai község házában, a pályázatokat április 17-ének délutáni 6 órájáig kell Bolyos József főszolgabíróhoz benyújtani.

— **Az eltűnt báró.** A rejtélyesen eltűnt Bourgoing báró testőrtiszt ügyéről egy bécsi sürgöny a következőket jelenti: Bourgoing báró eltűnése állítólag változóüggyel van kapcsolatban. A Klein-Neusidl melletti erdőben megtalálták a báró óráját és dohányszelencéjét, miből azt következtetik, hogy öngyilkossá lett.

— **Eljegyzés.** Koncz Benő, Nádasdy Ferenc gróf gyoroki uradalmi kasznárja eljegyezte Masznyik Márton dr. megyei tb. főorvos leányát, Arankát Lippáról.

— **Lippai diákok Romániában.** A lippai kereskedelmi iskola felső osztályának tanulói a husvéti szünetet nagyszabású kirándulásra fogják felhasználni. A terv szerint e hó 4-én délután fél 4 órakor indulnak M. Radnáról Temesvárra, onnan Baziásra, hol a Dunán hajóra ülve mennek Turn-Szeverénig. Ott ismét vasutan Bukarestbe utaznak. Itt a magyar egyesület fogadja őket s gondoskodik az elszállásolásról. Bukarestből azután Sinaján, Predealon,

Tövisen, Piskin át érkeznek vissza. A kirándulást Tisza Ferenc tanár rendezi és vezeti. Részt vesznek: Reinholcz Arpád, Arányi Gyula és dr. Braun M. kereskedelmi iskolai tanárok és a növendékek közül harmincöt.

— **Légbe röpitett vasuti hid.** Törökországban, közel a bolgár határhoz, a keleti vasut egy hidát ismeretlen tettesek *dinamittal fölrobbantották.* A hid, a mint Konstantinápolyból táviratozzák, Dripolytól 33 kilométernyire, Musztafa-Pasától 8 kilométernyire és a bolgár határtól 6 kilométernyire van. A tizenkettőfél méter hosszú hidnak csak középső pillérje pusztult el. A robbanás éjjel háromnegyed 1 órakor történt és olyan erős volt, hogy Musztafa Pasában is meghallották. Két vasuti ór, a kinek a vonat elhaladása előtt ellenőriznie kellett a vonalat, észrevette a forgalmi akadályt, úgy hogy a keleti expresszvonat, a melynek egy órával később kellett a hidon átmennie, nem forgott veszélyben. A vonatot Musztafa Pasában tartották, mi alatt a hidat ideiglenesen használhatóvá tették. A keleti expresszvonat hat órai késéssel érkezett Konstantinápolyba. A további forgalom nem akadt meg. Müller aligazgató különvonattal Konstantinápolyból, egy török bizottság pedig Drinápolyból rögtön a helyszínére ment. Kétségtelen, hogy a merényletet a *bolgár bizottság rendezte.*

— **Az ujaradi járási orvosi állás.** Temesvármegye egészségügyi bizottsága tegnap ülést tartott, melyen tárgyalás alá vette az ujaradi járási orvosi állásra beérkezett pályázati kérvényeket. Ezen állásért nyolcan pályáztak: dr. Tause Henrik nyug. cs. és kir. ezredorvos, dr. Székely Károly orcyfalvi közs. orvos, dr. Bechnitz Sándor vármegyei tiszt. segédorvos, dr. Holz Antal ujaradi orvos, dr. Deák Zsigmond, dr. Pain Antal és dr. Steinitzer Gábor aradmegyei orvosok és dr. Szilágyi Frigyes. A bizottság behatóan megvitatta a pályázati kérvényeket és megtette véleményes jelentését a főispánnak.

— **Marcel Prevost párbaja.** A híres francia író: Marcel Prevost ma délelőtt *kardpárbajt* vívott a szeretője fivérével. Az affér előzményei ezek: Thouret Emma, akivel Prevostnak több éven keresztül viszonya volt, tegnap nyílt utcán *kétszer rálért* Prevostra. A harminckét esztendő, jó családból származó nővel Prevost kilenc év előtt viszonyt kezdett. Három évvel ezelőtt azonban szakított vele és mást vett nőül. Thouret Emma a rendőrtisztviselőnek, a ki őt kihallgatta, elmondotta, hogy Prevost már évek óta elkerülte őt. Néhány nappal ezelőtt olvasta az ujságokban, hogy az írók egyesülete március 30-án délután választmányi ülést tart, a melyen Prevost-t elnökké fogják megválasztani. Elhatározta tehát, hogy bérkocsin megvárja az egyesület háza előtt. A mikor Prevost a kapuba érkezett, *rálért.* Az író igyekezett megnyugtanni a fölzigatott leányt, azután hidegvérrel az egyesület helyiségébe ment, a hol megválasztották s még beszédet is mondott. Thouret Emma addig a kapunál várakozott reá. E közben értesítették a rendőrséget a dologról, a honnan egy rendőrbiztos érkezett oda, aki a leányt letartóztatta. Később szabadon bocsátották, miután Prevost kijelentette, hogy nem tesz följelentést ellene. A rendőrbiztos hazakísérte a leányt, a ki egy csomag levelet adott át neki, a melyet Marcel Prevost intézett hozzá. Az utcai incidensből Prevost és a kisasszony fivére között affér keletkezett, melyet a mint egy távirat jelenti, ma délelőtt kardpárbajjal intéztek el. A párbajban Thouret Emma bátyja *balkarján megsebesült.*

— **A hadtestparancsnoki kard áldozata.** Pránából jelentik, hogy ott tegnap elhunyt Zednika István orvosnövendék. Zednika a prágai hadtestnél szolgált és egy alkalommal, amint a ka-

szárnya folyosóján cigarettát gyújtott véletlenül összeütközött gróf Grünne prágai hadtestparancsnokkal, mire ez kardot rántva, oly erős csapást mért az orvostanhallgató fejére, hogy az eszméletlenül rogyott össze. Zednika hosszúságú betegség után felgyógyult sebéből, de a súlyos kardcsapás következtében gyógyíthatatlan agybántalmat kapott, úgy, hogy képtelen volt tanulmányait folytatni. Azóta állandóan betegeskedett, tegnap pedig meghalt. Érdekes, hogy a vizsgálat annak idején fölmentette a vagdalkozó hadtestparancsnokot.

— **Halálozások.** Bulboka János aradmegyei földbirtokos tegnap elhunyt. Temetése holnap lesz Gyulán.

Koch Mór, aradi mészáros ma reggel váratlanul elhunyt. Az előző este még semmi baja se volt; a halált szívszélhűdés okozta. Otvennyolc évet élt. Holnap, csütörtökön délután temetik a Hunyady-utca 1. sz. házból.

Vagács Agoston aradvárosi tanító neje, szül. Schmidt Amália ma este 6 órakor, harminc éves korában meghalt. Péntek délután öt órakor temetik Csiky Gergely-utca 4. számú lakásáról.

— **Dankó Pista anyja.** Dankó Pistának az anyja most is olyan cigányasszony, mint azelőtt. Elelsorja csak annyiban változott, hogy azelőtt meszelőt, most pedig almát árul Szegeden az utcasarkon. A töpörödött anyóka a Remény-utcaiban lakik Vér Krisztina házában. A magyar társadalom, mely kegyelettel állja körül az ő híres fiának a ravatalt: nem törődik a szegény öreg cigányasszonnyal, aki pedig Dankó Pistával ajándékozta meg az országot. Még csak nem is tudták vele, hogy nem látja már többé az ő egyetlen fiát. Vasárnap délelőtt is, mikor a fia halállal vívódott, az utcasarkon árulta az almát. Délután egy boltiszolga rászólt:

— Hallotta e már néni, hogy meghalt a fia?

Dankóné süket és így szerencséjére nem értette meg, mit szólnak hozzá, mert ha megértette volna, talán megszakad a szive. De mintha sejtette volna, hogy valami rosszat akar neki mondani, egy uri nő felé fordult, aki éppen almát akart tőle vásárolni:

— Ugyan nacscsága, csókolom a kezit, mit akart nekem mondani azs á bibas...

Az uri asszony lehajolt az öreg cigány asszonyhoz és a fülébe kiáltotta:

— Hát csak azt mondja az a jó ember, hogy vigyázzon ám az almájára.

— **A keletlenkedő vértanú.** A Mücsarnok tavaszi tárlatára Thorma János elküldte *Az aradi vértanú* című híres festményét, mely tömredek reprodukcióban járta be az országot, mikor 1896-ban először ki volt állítva. Thorma hatásos képét még sem állították ki a tavaszi tárlaton, amely tény sokféle mende-mondára adott alkalmat. Egy esti lap azt írta, hogy a megdöbbentő festményt erős politikai tendenciája miatt a Képzőművészeti Társulat elnöke, Andrássy Tivadar gróf saját pénzen a tárlat megnyitása előtt megvásárolta, hogy így megakadályozza a kép kiállítását. Ezt a mende-mondát kellő értékére szállítja le Thorma János következő levele, melyet a társulat igazgatóságához intézett:

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tekintetes igazgatóságának Budapest. Tisztelettel kérném az igazgatóságot, hogy az Aradi vértanú című festményemet a kiállításból kivonni sziveskedjék. Kérelmemet azza: a körülménnyel indokolom, hogy mint arról saját szemükkel is meggyőződtek, — a fent megnevezett festmény olyan karban van, hogy alapos javításra és átdolgozásra van szüksége. Budapest, 1903. március 28. Tisztelettel: Thorma János.

A Mücsarnok vezetősége különben is kijelentette, hogy a képet Thormának a *Talpra magyar* című képével együtt nyomban kiállítatja, mihelyt Thorma a szükséges javításokat elvégzi. A kép ugyanis a szállításnál és a göngyöltésnél jelentékenyen megrongálódott.

— **Közműhely Makón.** Lélék István, a makói ipartestület elnöke a múlt héten a kereskedelmi miniszterrel járt a Makón létesítendő közmű-

hely ügyében. Az ipartestületi elnök eredményteljesen járt el, a mennyiben a miniszter megígérte, hogy a közműhely létesítéséhez szükséges gépeket a makói iparosoknak mielőbb rendelkezésre fogja bocsátani. Szerencsés makóiak, hogy nincs olyan villamos-vállalatuk, amely megakarná kimélni a makói iparosokat a gépek elnyerésével járó kellemetlenségektől . . .

— **A magyar kommandó.** Időszerű a felelevenítése a következő apróságnak az 1789 diki „Magyar Kurir”-ból: „Az erdélyi Fő Vezér Herceg Hohenlohé a Huszárokkal történt tudva levő csata után, hol maga is jelen vala, azt tudakozta egy Huszár-Kapitánytól: mit térszen azt rajta! rajta legények!! mert azt tapasztalta vala, hogy midőn a Tisztek azt kiáltották, akkor a huszárság mint a jégeső úgy rontott éles fegyverrel a Török nyakába. Mikor a Huszár-Kapitány ezt megmagyarázta és más szöveget is, melyekkel a Magyar Székely Tiszt Urak ottantottan a Comendérozás közben élni szoktanak? azt mondá H. Hohenlohé, hogy ő sok nyelveket tud; de hathatósabb Commandó szót még ennél a rajta! rajtánál! nem tapasztalt, és hisz, hogy a Magyar nyelv Comendérozó nyelvnek igen alkalmas lenne”.

— **Szociálista gyűlés a megyében.** Barakony községben a szociálisták gyűlést tartottak, melyen Csermő, Apáti, Somoskesz, Talpas, Seprős községekből mintegy kétezer jelentek meg. A hatóság részéről ott voltak: Vukuleszku Titusz főszolgabíró, Nevelics Kálmán borosjenői csendőrhadnagy és tizenhat csendőr. Szépen fogadták Schusinsky Imrét, a „Szabad Szó” szerkesztőjét, ki köszönetet mondott a népgyűlés rendezőinek. Fekete-Bátori községig lovas bandérium és tizenhat Mária-lány ment elébe, a faluban pedig zeneszóval, éljenzéssel fogadták. Mikor azonban távozott, alig bucsuztak el tőle. Nem voltak megelégedve apostolukkal, mert nem osztotta ki közöttük az uradalmi földet. Rendhábortás nem történt s a nagy mozgalom hamarosan véget ért.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter Tarkó János szentleányfalvai igazgatótanítót Szentleányfalván anyakönyvezető helyettesé nevezte ki.

— **Érdekes dilemma.** A colmari főtörvényszéknél rövid idő óta válópör folyik. A válópörben egy straszburgi katonatiszt és a felesége szerepel. A válás okául a tiszt a következőket adja elő: Egy este heves szóváltásba elegyedett feleségével és ennek folyamán az asszony ezt a kijelentést tette:

— Te mégis sokkal gyávább vagy, sem-hogy engem meg mernél ütni!

„Mit tegyek már most”, — folytatta a férj, mint porosz katonatiszt, ha a feleségem a szemem közzé vágja, hogy gyáva vagyok. Ha egy más tiszt felesége mondotta volna, akkor legalább provokálhattam volna a sértő asszony férjét, de az én feleségem sértéseimért csak nem provokálhatom önmagamot!

E miatt rettenetesen felindultam. Lámpát gyújtottam és háromszor felszólítottam nőmet, hogy vonja vissza sértését, miután nem állott rendelkezésemre eszköz, hogy magamnak állásomnak megfelelő elégtételt szerezzek.

Feleségem, mint mindig, most is dacolt és nem vont vissza semmit. Mintán azonban igényem van elégtételre, és mert keresnem is kell azt, bótolt fogtam és néhány ütést mértem a feleségemre.”

— **Mese a gazdag koldusról.** Bukarestben meghalt egy nyomorgó, koldus, magyar ember, Schiller Fülöp, aki valamikor tanító volt és többet koplalt életében, mint evett. Nagy nyomorúságban, kórházi ágyon fejezte be életét s temetése után megjelentek lakásán a magyar-osztrák konzuli hivatal megbízottjai, hogy a hagyatékot leltározzák. A tisztviselők, akik talán nevétségnek tartották, hogy még az öreg koldusnál is megtartják a törvényes formákat, legnagyobb meglepetésükre kétszáz ezer frankot találtak a koldusnál, jobbára aranypénzben.

Schillernek egy örököse van Budapesten, egy király-utcai üzlet alkalmazottja, aki már értesült is a szerencséről.

— **Náday nyelvbottlása.** A budapesti Nemzeti színházban ma este ünnepelték Náday Ferencet, a kiváló művészt, aki negyven év előtt lépett az ország első műintézetének kötelékébe. A mai jubiláris nap délelőttjén, a próba előtt, megtelt a Nemzeti színház udvara művészekkel, akik sorra gratuláltak Náday papának, az „örökifjú” művészeknek. Mindannyian szeretettel vették körül: simogatták, becézgettek, mint a hogyan ilyenkor bohém-tanyákon már szokás, mikor egyiket másikat ünnepelni kell. A szóbeszéd persze ma az ünnepeltről szólt és sok reminiscenciát elveszítettek föl ez alkalommal. Azok közül való az alábbi epizód is, melynek ez a története:

Mikor Náday Budán először lépett a világot jelentő deszkákra, csupán néhány szavas szerep jutott neki osztályrésziül. A függöny legördül, jelenet jelenet után következett. A rendező int Nádaynak, hogy lépjen a színpadra. Egy hírnököt kellett személyesíteni, aki hírt hoz a hadvezérnek a fejedelemtől. A hadvezér a színpad közepén áll, körülötte fényes öltözetben vitézei, akik lélekzetüket elfojtva, várják: mi hírt hozott a hírnök. Nádaynak az ünnepi csendben így kellett volna kezdenie mondókáját:

— A fejedelem izenetet küld . . . De Náday nyelve megbottlott, s a vezér elé lépve, harsány hangon így szólt:

— Az izenet fejedelmet küld . . .

A legkomolyabb jelenetet harsogó kacagás váltotta föl. A sugó, a rendező egyre biztatták Nádayt, hogy folytassa a mondatot, de biz' Náday úgy állt ott a vezér előtt, mintha oda szegezték volna. Nem folytatta a mondatot, hanem csak ennyit szólt:

— Alá! szolgálja!

Es meghajtva magát, kirohant a színpadról. Oriási kacagás támadt erre. Közönség és szereplők percekig kacagtak a pokoli jelenetnek. Még a függönyt is le kellett bocsátani . . .

Ez volt az egyetlen nyelvbottlás, melyet Náday majdnem egy félszázadot meghaladó művészi pályáján elkövetett.

— **Talált tárgyak.** A paulis-radoai ut mentén március 29-én két csomagot találtak, melyekben 34 pár cipő és csizmához való bőr volt. A tulajdonos az elvesztett tárgyakat Ménes község előljáróságánál átveheti.

— **Minden nőnek tudni kell,** hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti a szepit, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiataloságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1. 20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tábor Gyula gyógyszerárában Pecskaui-ut 18, a honnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni.

— **Kérjen cipőt 324-es szám alatt** — a telefonon. — Porter Vilmos Nagy Áruházából igen kényelmes módon lehet cipőt rendelni, ha a 324. számú városi és megyei telefont veszi szük igénybe. A hol esetleg telefonállomás nincs, ott elegendő, ha egy 5 filléres levezőlapot használunk. Helyben a legnagyobb cipőválasztékot küldi bárhová a cég. Az áruház szolgálai késő estig (9 óráig) teljesítik a rendeléseket. Arról pedig meglehet mindenki győződve, hogy pénzéért szép, jó és elegáns árut kap. Az olcsóságot a cég főkövetelménynek tekint. Minden vásárlásról fénykép-bon lesz kiállítva, s 10 korona összeg után életnagyságu kényképet készít a cég. Csupán a diszes papirkeretért térítendő meg 3 korona.

— **Dentolin fog-creme** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **x— Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

— **x— Örvedetes dolog,** hogy a közönség felvilágosodottsága mellett csak jó aru érvényesülhet. Erre támaszkodva, mint tősgyökeres magyar gyáros ajánlom a legújabb módszer szerint, modern berendezésű gyáramban készült kitűnő párizsi ibolya szappanomat, mely a frissen szedett ibolya gyöngéd, kedves illatával bír, a bőrt finomítja és üdíti. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a legerzekényebb arc-bőrűek is nagy sikerrel használják. Minden külföldi szappant háttérbe szorít. 1 drb. 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér. Készítője: Szabó Béla gyógyszerész, pipere szappangyáros Miskolcon. Raktar Vojtek és Weisz drogueira és parfüm-nemű nagykereskedésében Aradon.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

Folytatolagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1903. évi április hó 8-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

13. A polgármester előterjesztése az esküdtek lajstromának megállapíthatása végett az összeíró bizottsághoz 4 tagnak, és a bizalmi férfiaknak kiküldése, és napidíjasok alkalmazhatása iránt. 14. A tanács javaslata a csatornázási költségek hozzájárulása tárgyában alkotott szabályrendelet módosított részének életbe léptetése tárgyában. 15. A belügyminiszterium jóváhagyó leirata a Kossuth szobor költségeire megszavazott összeg tárgyában hozott közgyűlési határozatra. 16. A kereskedelmi miniszterium jóváhagyó leirata az 1903—1904. évi közüti költségeloirányzat tárgyában. 17. A polgármester jelentése a közüti alap terhére megszavazott 200.000 korona kölcsönnek felvétele és gyümölcsözőleg történő elhelyezése tárgyában. 18. A gazdasági szék javaslata a föld adó leszállítása érdekében az országgyűléshez intézendő felirat tárgyában. 19. A pénzügyi bizottság tudomásul vétel végett bejelenti, hogy az 1903. évi zárszámadások megvizsgálására számvizsgálóul Tedeschi Viktor törvényhatósági bizottsági tag urat választotta meg. 20. A tanács javaslata a városi pénztárba kezelt városi, alapítványi és árvapénzeknek elhelyezése iránt. 21. A pénzügyi bizottság jelentése az aradi pénzintézetek és vállalatok részvényei forgalmi értékeinek megállapítása tárgyában. 22. A tanács javaslata a le és előirt állami adók után járó községi adónak le és előírása iránt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Marhazárlat Temesvárott.** Temesvárott, a mint lapunknak táviratozzák, a szarvasmarhák között száj- és körömfájás ütött ki, a minél fogva eirendelték a zárlatot.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 1.

Dél-Észak. Buzakinál mérsékelt, a vételkedv körül-tolt. Nyugodt irányzat mellett 16,000 métermáza körül forgalomba, alig tartott árakon. Egyéb gabonanemek nyugodtak. Időjárás esős.

Zárlat 12 órakor:

Buza áprilisra	7.35— 7.36
Buza májusra	7.32— 7.33
Buza októberre	7.33— 7.34
Rozs áprilisra	6.53— 6.54
Rozs októberre	6.31— 6.32
Zab áprilisra	5.85— 5.86
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.11— 6.12
Tengeri júliusra	6.17— 6.18
Repece augusztusra	11.90— 12.—

Zárlat 5 órakor:

Buza áprilisra	7.40— 7.41
Buza májusra	7.35— 7.36
Buza októberre	7.36— 7.37
Rozs áprilisra	6.57— 6.58
Rozs októberre	6.32— 6.33
Zab áprilisra	5.91— 5.92
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.10— 6.11
Tengeri júliusra	6.15— 6.16
Repece augusztusra	—

Zárlat 5 órakor:

	korona
Osztrák hitelrészvény	689.50
Magyar hitelrészvény	735.50
Leszámitolóbank részvény	461.—
Rima-Murányi vasúti részvény	487.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	894.—
Közüti vasút	618.—
Városi villamos vasút részvény	316.—

CSARNOK.

ASSZONYSZIV.

Írta: Szabó Ferenc.

(Vége.)

Bánhidi tehát nyitott mellél állt a kormány mellé, magára vállalt minden csapást, hogy puha kényelmet biztosítson kegyednek... Ah, ez nagyfokú önzés volt, asszonyom.

— Nemes feláldozás volt, nem tagadom, de... sértő. Kisebbitett engem, hogy annál nagyobb, erősebb legyen ő. Gyöngédségében éreznem kellett, hogy pillanatnyi szánalom, az erős férfi pillanatnyi leereszkedése az egész. Ah, szent atyám, kegyetlen sors ez, ha egy nőt mindig csak a gyöngédségére emlékeztetik... Nem lettem volna asszony, ha a bántó megálázás ellen föl nem lázadtam volna!

— Tovább! Tovább!

A nő idegesen reszkető kezébe temette arcát, nyulánk teste vonaglott, mintha korbácsütések érték volna.

— Fölláztam ellene. Követeltem a jogomat. Erre is kacagott s csitítgatni kezdett, miként egy beteg, nyugós gyermeket. Ez a kacagás ölt ki belőlem minden hitet, minden nyugalmat. Miért ez a folytonos leereszkedő nyájasság? Miért nem tör, zov össze mindent, a mikor szemébe vágom a lovagiatlanságát? Miért mutatja, hogy gyöngé, elnéző, a mikor tudom, hogy a kösziklánál erősebb, hajlíthatatlanabb? Ha megvert volna, szent atyám, tudnék számára méltóságot találni; de ez a folytonos, beteg gyermeket illető nyájaskodás: megöl... A ki igazán szereti a feleségét, az nem bánik ilyen rettentő módon vele... Ma aztán megmondtam, hogy többé nem leszek a rabszolgája... válni akarok...

— És Bánhidi? — villant egyet a pap szürke, kopott szempillája, a hogy felfutott a magasba

— Erre is kacagott. Mintha mondta volna: Asszony sorsa a férfi. E lealázó gondolatot eltűnőm nem lehetett. Még ez órában megindítom a válópert: mondtam. Azt hiszi, szent atyám, hogy igyekezett lebeszélni? Nem. Vonnagátia a vállát és kacagott... Elfogott a dac. A hogy voltam, ebben a vékony öltözetben kiszaladtam. Csak van lelke s utánam jön. Nem jött. Hagyta, hogy csikorgó hidegben kiút kóboroljak a kertben. Nem szeret. Nem szeretett soha... Aztán elszántan iramodtam ki az utcára s ide jöttem... Az istenre kérem, válasszon el attól a gonosz embertől!

Asszonyi sziv, asszonyi dac! — sutogott a Megváltó szelid, szomorú ajka a keresztben. Azóta mit sem változtak a nők, hogy ő lehunyta szentséges pilláját. Homlokán mélyebben vágódott be a töviskoszoru. De a pap arcán különös fényesség világolt, akár egy jókedvű gyermekén s felemelte a zokogót.

— Keljen fel, lányom, emberi kötelesség, hogy segítsünk a szenvedésén. Ah, ilyen kegyetlen emberrel nem élhet tovább. Könyörögni fogok a szent atya előtt, hogy adja meg szívének a nyugalmat: válassza el öndöket. Mindössze pár heti türelmet kérek. Aztán szabad lesz, mint a madár.

A komor épületben valahol csöngettek. Mennie kellett. Szeliden elbocsátotta. A nő lehajtott fővel, gondolkozva lépegetett a folyosón. Olykor támolygott: gondolatai megremegették. A homályos lámpa alatt görcsösen, ingerülten kapaszkodott a karomba. Lehellelte égett, olyan közel dugta hozzám a fejét. Lázasan, gyötrelmesen sutogott.

— Aztán vége mindennek, ugy-e. ha elválnék? En egyfelé ő másfelé, mintha sohasem ismertük volna egymást.

— Eppen ugy. Akár férjhez is mehet még egyszer.

Hirtelen, sértődötten kapta ki karját. Megállt előttem felegyenesedve. Édes forróság, elszánt küzdelemvágy sugárzott a tekintetében. Haneja ünnepies volt, de erős és gyors, mint veszedelemben a félrevert harangkongatás.

— Nem megyek férjhez soha... Miről beszél?

— Kényszerítés nem fenyegeti önt. Élhet, a hogy teszük... Bánhidi megnősül az tán.

Megragadta a vállamat s rázta tomboló kétségbeeséssel, mintha vissza akarta volna foj-

tani a kimondott rettenetes szót. Szép fehér foga összevicsorult; hallottam, hogy egyik miként csorbázza ki a másikat. Elfojtott, lázas kérdése alig tudott keresztül vergődni rajta.

— S hiszi-e, hogy megnősül ő? Hogy meg tudna nősülni másodszer?

— Hiszem. Asszony nélkül szomorúság a férfi élete.

Kint voltunk a szürke, ködös világban, a hol rejtelmesen lebbenő árnyak fogadtak. Nehéz, szomorú hangok verődtek le a toronyból. Hogy reszkettek, hajladoztak a vén fák. Hogy reszkett a nő a hidegtől, a belső láztól. Már elértük a fás ut végét.

— Hova kívánja, hogy kísérem? Így megveszi az Isten hidege!

A nő határozott, keményen csengő hangon mondotta s valami különös édes, szinte perzselő meleg ömlött ki a szeméből:

— Kísérem haza!...

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	4.45	Személyvonat d. u.	3.32
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. v. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinról délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.07	Gyorsvonat délután	4.06
Radnára délután	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyesvonat reggel	7.16	Személyvonat reggel	8.33
Személyvonat d. u.	4.11	Vegyesvonat este	7.06
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.23	Gurahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczra szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

Nemzeti színház.

Béret 170. sz.

Párosa.

Csütörtökön, 1903. évi április hó 2-án:

Az ARADI DALEGYLET közreműködésével

LOHENGRIN.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Wagner Richard. Fordította: Böhm G. és Ormay F. Rendező: Polgár Sándor. Karnagy: Orbán Arpád.

SZEMÉLYEK:

1. Henrik	Békéssy Gy.	4. lovag	Szabó S.
Lohengrin	Bejczy Gy.	1. asszony	Bérczi Mari.
Brabantli Elsa	Singhoffer V.	2. asszony	Fekete A.
Gottfried	Kley Margit.	1. apród	Hajnal Ilona.
Tellramund	Szabó József.	2. apród	Gergely Gina.
Ortrud, neje	Répassy G.	3. apród	Berei Ilona.
Király hírdője	Juhász S.	4. apród	Berei Jolán.
1. lovag	Üngvári V.	5. apród	Ligeti B.
2. lovag	Abai Gyula.	6. apród	Bogár Anna.
3. lovag	Kiss József.	Történik	Antwerpenben.

Kezdete este 7 órakor.

NYILTTÉR.*

Jó órákat olcsón

kül 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrad János

órágyára,

aranyárak kivitelű háza

BRÜX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.
Valódi ezüst rem. óra 5.80.
Valódi ezüst láncz frt 1.20.
Nickel ébresztő óra 1.95.

Czegem a cs. és kir. birodalmi czimerral van ki-tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint eszernyi elismerő levél van birtokomom. 2721

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra

rostált darabos

111

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;

bérmentve, házhoz szállítva,

kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszent,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszent

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Pöstyén

csúsz, kőszénnyel,
ischián, ezüstátok
speciális legkisebb
gyógyhelye.

Téli kúra

kényelmesen a fürdő-
intézetben.
Házi kúra
az iszappal készült
kiszáradtban.

Prosop.: a fürdőigazgatóság

7857—1903.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város 1902. évi zárszámadását, a részletezett kimutatásokat, vagyoni leltárt, a város cselekvő és szenvedő vagyoni állására vonatkozó mérleget, az anyag-számadási kivonatát, a kövezet-alap számadását, úgy a tanácsnak jelentését folyó évi április hó 1 től folyó évi április hó 15 ig bezárólag a városháza tanácsstermében közszemlére kitesszük.

Erről a város adózó polgárait azzal értesítjük, hogy jogában áll minden egyes adózónak a számadásokat megtekinteni, s azokra esetleges észrevételeit az 1886. évi XXI. t. cz. 17 §. b. pontja értelmében a folyó évi május havában tartandó városi rendes közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal a tanácshoz betérjeszteni.

Arad, 1903. évi március hó 28.

A városi tanács.

NAPIREND.

Április 2. Csütörtök. Róm. kath. naptár: P. Ferenc. — Protestáns naptár: P. Ferenc. — Görög-keleti naptár (március 20.): Szabai vértanúk. — A nap két 5 óra 22 perckor, nyugszik 6 óra 13 perckor.

Költő-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekléy-muzeum helyisége mellett álló terem

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó, hűvös, sok helyütt csapadék.

Április 2. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület választmányi ülése este 6 órakor (Va-s) — Az aradi kerékpárklub közgyűlése este 9 órakor (Japan-kávéház.)